

**«Тай-Кен Самұрық» ұлттық тау-кен
компаниясы» АҚ**

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

*2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға
арналған*

МАЗМҰНЫ

2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ БЕКІТУ ЖАУАПКЕРШІЛІГІ ТУРАЛЫ БАСШЫЛЫҚТЫҢ МӘЛІМДЕМЕСІ

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ЕСЕБІ

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІК

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп	1-2
Пайда немесе залал және өзге де жиынтық табыс туралы шоғырландырылған есеп	3
Ақшалай қаражаттың қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп	4-5
Капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп	6
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке қатысты ескертулер	7-54

«ТАУ-КЕН САМУРЫҚ» ҰЛТТЫҚ ТАУ-КЕН КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ӘЗІРЛЕУ ЖӘНЕ БЕКІТУ ЖАУАПКЕРШІЛІГІ ТУРАЛЫ БАСШЫЛЫҚ МӘЛІМДЕМЕСІ

«Тау-Кен Самұрық» ұлттық тау-кен компаниясы» АҚ-ның (бұдан әрі – «Компания») және оның еншілес ұйымдарының (бұдан әрі бірге – «Топ») басшылығы 2019 жылғы 31 желтоқсандағы Топтың шоғырландырылған қаржылық жағдайын, сол күні аяқталған жыл ішіндегі оның шоғырландырылған нәтижелерін, ақшалай қаражатының шоғырландырылған қозғалысын және капиталындағы өзгерістерді Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі – «ХҚЕС») сәйкес барлық елеулі аспектілерінде анық бейнелейтін шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау үшін жауап береді.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау барысында басшылық келесілерге жауапты:

- бухгалтерлік есеп ұстанымдарын дұрыс таңдау және оларды дәйекті пайдалану;
- ақпаратты, соның ішінде есеп саясаты туралы мәліметтерді жөнді, анық, салыстырмалы және түсінікті нысанда ұсыну;
- негізделген, мақсатқа сәйкес бағалау мен жорамалдарды қолдану;
- ХҚЕС талаптарын орындау Топтың қаржылық жағдайы мен оның қызметінің қаржылық нәтижелеріне қандай да бір мәмілелердің, сондай-ақ өзге оқиғалар мен жағдайлардың тигізетін әсерін шоғырландырылған қаржылық есептілікті пайдаланушылардың түсінуіне жеткіліксіз болған жағдайда қосымша ақпаратты ашып көрсету; және
- алдағы болашақта Топтың үздіксіз қызметін жалғастыру қабілетін бағалау.

Басшылық сонымен қатар келесілерге де жауапты:

- Топтың ішкі бақылаудың тиімді және сенімді жүйесін жасау, енгізу және оның қызметін қамтамасыз ету;
- Топтың қаржылық жағдайы туралы ақпаратты кез келген сәтте, әрі жеткілікті дәрежедегі дәлдікте әзірлеуге және шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ХҚЕС талаптарына сәйкес келуін қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін бухгалтерлік есеп жүйесін қолдау;
  - бухгалтерлік есепті Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жүргізу;
  - Топ активтерінің сақталуын қамтамасыз ету үшін өз құзыреті шегінде шаралар қолдану; және
  - алаяқтық және өзге теріс пайдаланушылық фактілерін анықтау және олардың алдын алу.

Топтың 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл бойынша шоғырландырылған қаржылық есептілігін басшылық 2020 жылғы 28 ақпанда бекітті.

Экономика және қаржы жөніндегі бас директор

Куанщалиев Б.С.

Бас бухгалтер

Альпишева А.Ж.

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ЕСЕБИ

«Тау-Кен Самұрық» ұлттық тау-кен компаниясы» АҚ-ның акционері мен басшылығына

Пікір

Біз «Тау-Кен Самұрық» ұлттық тау-кен компаниясы» АҚ-ның (бұдан әрі – «Компания») және оның еншілес ұйымдарының (бұдан әрі бірге – «Топ») 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдайы туралы шоғырландырылған есептен, пайда немесе залал және өзге де жиынтық табыс туралы есептен, капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есептен және ақшалай қаражаттың қозғалысы туралы шоғырландырылған есептен аталған күні аяқталған жыл бойынша, сондай-ақ шоғырландырылған қаржылық есептілікке қатысты ескертулерден, соның ішінде есеп саясатының негізгі ережелерін қысқаша шолудан тұратын шоғырландырылған қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік.

Біздің ойымызша, қоса тіркелген шоғырландырылған қаржылық есептілік 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың шоғырландырылған қаржылық жағдайын, сондай-ақ оның шоғырландырылған қаржылық нәтижелерін және ақшалай қаражатының шоғырландырылған қозғалысын аталған күні аяқталған жыл бойынша Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына («ХҚЕС») сәйкес барлық елеулі тұрғыда анық бейнеленген.

Пікірімізді білдіру үшін негіз

Біз Аудиттің халықаралық стандарттарына (АХС) сәйкес аудит жүргіздік. Аталған стандарттарға сәйкес біздің жауапкершілігіміз қорытындымыздың *«Шоғырландырылған қаржылық есептілік аудитіне аудитордың жауапкершілігі»* бөлімінде ашылып көрсетіледі. Біз шоғырландырылған қаржылық есептілікке жүргізген аудитімізге Қазақстан Республикасында қолданылатын этика талаптарына сәйкес Топқа тәуелді емеспіз және де біз бұл талаптарға сәйкес өзге де этикалық міндеттерді орындадық. Біздің ойымызша, біздің алған аудиторлық дәлелдеріміз пікір білдіруіміз үшін жеткілікті және тиісті деп санаймыз.

Басқа да ақпарат: Топтың Жылдық есебі

Басшылық жылдық есепке кіргізілетін басқа да ақпарат үшін жауапкершілік көтереді. Басқа да ақпарат: басқарма төрағасының мәлімдемесін, «Тау-Кен Самұрық» ұлттық тау-кен компаниясы» АҚ туралы ақпаратты, минералды ресурстарға берілген бағаны, есепті күннен кейінгі негізгі скиғаларды, операциялық қызметті, қаржы-экономикалық көрсеткіштерді, белгісіздік тәуекелдерін және ішкі бақылауды, әлеуметтік жауапкершілікті және қоршаған ортаны қорғауды, корпоративтік басқаруды, 2020 жылға арналған негізгі міндеттерді және басқа ақпаратты қамтиды, бірақ оған шоғырландырылған қаржылық есептілік және ол туралы біздің қорытындымыз кірмейді. Болжам бойынша, жылдық есеп бізге осы аудиторлық қорытынды жасалған күннен кейін беріледі.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы біздің пікіріміз басқа ақпаратқа таралмайды, және біз бұл ақпаратқа қатысты қандай да бір түрдегі сенгендікті білдіретін тұжырым жасамаймыз.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік аудитін жүргізуімізге байланысты біздің міндетіміз жоғарыда аталған ақпарат бізге берілген кезде онымен танысып шығуымызда, басқа да ақпараттың және шоғырландырылған қаржылық есептіліктің немесе аудит барысында біздің білгеніміздің арасында елеулі сәйкессіздіктердің бар не жоқ екені және басқа да ақпаратта ықтимал елеулі бұрмалаушылықтың бар не жоқ екені туралы мәселені қарастыруымызда жатыр.

Егер басқа да ақпаратпен танысып шығу кезінде біз онда елеулі бұрмалаушылық бар деген тұжырымға келсек, онда біз бұл мәліметті корпоративтік басқару үшін жауап беретін тұлғалардың назарына жеткізуге тиіс боламыз.

Басшылықтың және корпоративтік басқару үшін жауап беретін тұлғалардың шоғырландырылған қаржылық есептілікке жауапкершілігі

Басшылық аталған шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ХҚЕС-ке сәйкес дайындалуы және анық көрсетілуі үшін және басшылық жосықсыз әрекеттің немесе қателіктің салдарында елеулі бұрмалаушылығы болмайтын шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау үшін қажетті деп есептейтін ішкі бақылау жүйесі үшін жауапкершілік көтереді.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін бағалау үшін, қызметтің үздіксіздігіне жататын мәліметтердің тиісті жағдайларда ашылуы үшін және шоғырландырылған қаржылық есептіліктің қызметтің үздіксіздігі туралы болжамның негізінде дайындалуы үшін жауапкершілік көтереді, тек бұған басшылық Топты таратуға, оның қызметін тоқтатуға ниеттеніп отырған жағдайлар немесе оның таратудан немесе қызметін тоқтатудан басқа қандай да бір іс жүзіне асатын баламасы болмаған жағдайлар жатпайды.

Корпоративтік басқару үшін жауап беретін тұлғалар Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігінің дайындалуына қадағалау жасау үшін жауапкершілік көтереді.

Шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудитіне аудитордың жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз жосықсыз әрекеттердің немесе қателіктердің салдарында шоғырландырылған қаржылық есептілікте елеулі бұрмалаушылық жоқ екеніне ақылға қонымды түрде көз жеткізу және біздің пікірімізді қамтитын аудитор қорытындысын шығару болып табылады. Ақылға қонымды түрде көз жеткендік жоғары дәрежеде көз жеткізу болады, бірақ елеулі бұрмалаушылықтар болған жағдайда АХС-ке сәйкес жүргізілген аудиттің әрқашан оларды анықтайтынына кепілдік болып табылмайды. Ақпаратты бұрмалау жосықсыз әрекеттердің немесе қателіктердің нәтижесінде болуы мүмкін, және егер жеке-жеке немесе жиынтығында олар осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің негізінде пайдаланушылардың қабылдайтын экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп негізді түрде ойлауға болатын болса, олар елеулі бұрмалаушылық деп саналады.

Шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудитіне аудитордың жауапкершілігі (жалғасы)

Аудиттің халықаралық стандарттарына сәйкес жүргізілетін аудит шеңберінде біз кәсіптік пайымдаманы қолданамыз және бүкіл аудит бойы кәсіптік күмәншілдікті сақтаймыз. Сонымен қатар біз мына төмендегілерді орындаймыз:

- жосықсыз әрекеттердің немесе қателіктердің салдарынан шоғырландырылған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін айқындаймыз және бағалаймыз; бұл тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдерді әзірлейміз және жүргіземіз; біздің пікір білдіруіміз үшін негіз болатындай жеткілікті әрі тиісті болып табылатын аудиторлық дәлелдерді аламыз. Жоғарыда аталған жосықсыз әрекеттердің нәтижесінде қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалануының анықталмай қалу тәуекелі қателіктің нәтижесінде болған елеулі бұрмаланудың анықталмай қалу тәуекелінен жоғарырақ, себебі жосықсыз әрекеттерде сөз байласу, қасақана жол беру, ақпаратты бұрмалап көрсету немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өтіп әрекет жасау қамтылуы мүмкін;
- Топтың ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікір білдіру мақсатымен емес, ал жағдайға сай келетін аудиторлық рәсімдерді әзірлеу мақсатымен аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесі туралы түсінік аламыз;
- қолданылатын есеп саясатының тиісті сипатын, сондай-ақ басшылық есептеген бағалау мәндерінің және ақпаратты тиісінше ашудың негізділігін бағалаймыз;
- басшылықтың қызметтің үздіксіздігі жайында долбар жасауының заңға сәйкестігі жөнінде тұжырым жасаймыз, ал алынған аудиторлық дәлелдердің негізінде «Тау-Кен Самұрық» ұлттық тау-кен компаниясы» АҚ-ның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетіне елеулі күмән туындауына әкелетін оқиғаларға немесе жағдайларға байланысты елеулі белгісіздіктің бар-жоғы туралы тұжырым жасалады. Егер біз елеулі белгісіздік бар деген тұжырымға келсек, біз өзіміздің аудиторлық қорытындымызда ақпараттың шоғырландырылған қаржылық есептілікте сәйкесінше ашылуына назар аударуға және егер мұндай ақпараттың ашылуы тиіссіз түрде болса, өз пікірімізді өзгертуге тиіспіз. Біздің тұжырымдарымыз біздің аудиторлық қорытындымыз жасалған күнге дейін алынған аудиторлық дәлелдерге негізделеді. Алайда болашақ оқиғалар немесе жағдайлар Топ өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінен айырылатын жағдайға әкелуі мүмкін;
- жалпы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ұсынылуына, оның құрылымы мен мазмұнына, соның ішінде онда ақпараттың ашылуына, сондай-ақ шоғырландырылған қаржылық есептіліктің негізіне алынған операциялар мен оқиғаларды көрсеткенде олардың анық көрсетілуіне баға береміз;
- шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы пікір білдіру үшін ұйымдардың шоғырландырылған қаржылық ақпаратына немесе Топтың ішіндегі қызметке қатысы бар тиісті, жеткілікті аудиторлық дәлелдерді аламыз. Біз Топтың аудитіне басшылық ету, бақылау жасау және жүргізу үшін жауап береміз. Біз өзіміздің аудиторлық пікіріміз үшін толығымен жауапты болып қаламыз.

Шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудитіне аудитордың жауапкершілігі (жалғасы)

Біз «Тау-Кен Самұрық» ұлттық тау-кен компаниясы» АҚ-ның корпоративтік басқару үшін жауап беретін тұлғаларымен ақпараттық әрекеттестік жасаймыз, бұл орайда басқасының ішінде аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімі туралы, сондай-ақ аудиттің нәтижелері бойынша елеулі ескертулер туралы, соның ішінде аудит барысында өзіміз анықтайтын ішкі бақылау жүйесінің елеулі кемшіліктері туралы ақпаратты олардың назарына жеткіземіз.

Grant Thornton LLP

Ержан Досымбеков

Grant Thornton» ЖШС-нің
Аудиторы/Бас директоры

Қазақстан Республикасының
Квалификацияланған аудиторы
2012 жылғы 20 қаңтарда берілген
№МФ-0000069 Біліктілік куәлігі

Қазақстан Республикасы аумағында аудиторлық қызметпен айналысуға арналған, Қазақстан Республикасы Қаржы Министрлігінің Ішкі мемлекеттік аудит комитеті 2018 жылғы 3 тамызда берген №18015053 мемлекеттік лицензия (бастапқы берілген күні – 2011 жылғы 27 шілде)

2020 жылғы 28 ақпан
Қазақстан Республикасы, Алматы қаласы

«ТАУ-КЕН САМУҒЫҚ» ҰЛТТЫҚ ТАУ-КЕН КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДАҒЫ ЖАҒДАЙ БОЙЫНША
ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП**

Мың тенге	Ескерту	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
АКТИВТЕР			
Ұзақ мерзімді активтер			
Негізгі құралдар	6	70,587,496	62,180,591
Материалдық емес активтер	7	46,912,737	52,752,009
Барлау мен бағалау бойынша активтер	8	–	3,302,015
Қауымдастырылған компанияға салынған инвестициялар	9	459,090,814	483,722,801
Корпоративтік табыс салығы бойынша алдын ала төлем		1,221,511	1,213,257
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер	25	1,604,928	965,880
Тауарлы-материалдық қорлар	11	3,756,768	2,310,181
Инвестициялық бағалы қағаздар	10	2,052,283	5,439,249
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	12	9,210,090	9,808,286
		594,436,627	621,694,269
Ағымдағы активтер			
Тауарлы-материалдық қорлар	11	25,920,836	23,516,693
Корпоративтік табыс салығы бойынша алдын ала төлем		196,789	51,298
Өзге де ағымдағы активтер	13	3,523,170	2,108,623
Қысқа мерзімді банктік салымдар	15	51,253	3,664,166
Ақшалай қаражат және оның баламалары	14	7,365,979	5,043,644
		37,058,027	34,384,424
Сатуға арналған активтер		–	2,324,608
АКТИВТЕР, БАРЛЫҒЫ		631,494,654	658,403,301
КАПИТАЛ ЖӘНЕ МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Капитал			
Жарғылық капитал	16	252,874,907	252,874,907
Үлестірілмеген пайда		68,244,943	91,177,956
Капиталдың өзге де компоненттері	16	281,860,523	284,402,251
Бас ұйымның акционеріне келетін капитал		602,980,373	628,455,114
Бақыланбайтын иелік үлестері	16	66,015	127,770
КАПИТАЛ, БАРЛЫҒЫ		603,046,388	628,582,884

«ТАУ-КЕН САМУРЫҚ» ҰЛТТЫҚ ТАУ-КЕН КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДАҒЫ ЖАҒДАЙ БОЙЫНША
ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (ЖАЛҒАСЫ)

Мың теңге	Ескерту	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Алынған қарыздар	18	1,150,311	1,552,138
Еншілес ұйымды сағып алу үшін кредиторлық берешек	17	5,910,535	5,793,232
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша міндеттеме	25	10,382,486	10,246,454
Қаржылық жалгерлік бойынша міндеттемелер		354,092	–
Ұзақ мерзімді кредиторлық берешек		291,528	209,164
Өзге де ұзақ мерзімді міндеттемелер		207,648	88,885
		18,296,600	17,889,873
Ағымдағы міндеттемелер			
Шарт бойынша міндеттемелер	17	4,586,622	2,379,519
Кредиторлық берешек	17	3,855,651	4,771,658
Алынған қарыздар	18	471,100	–
Төленетін дивиденд		–	3,600,477
Қаржылық жалгерлік бойынша міндеттемелер		83,447	–
Өзге де ағымдағы міндеттемелер	19	1,154,846	1,174,163
		10,151,666	11,925,817
Сауға арналған активтерге тікелей байланысты міндеттемелер		–	4,727
МІНДЕТТЕМЕЛЕР, БАРЛЫҒЫ		28,448,266	29,820,417
КАПИТАЛ ЖӘНЕ МІНДЕТТЕМЕЛЕР, БАРЛЫҒЫ		631,494,654	658,403,301

7-54-беттердегі түсіндірме ескертулер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

Экономика және қаржы жөніндегі бас директор

Бас бухгалтер

2020 жылғы 28 ақпан

Қазақстан Республикасы, Нұр-Сұлтан қаласы

«ТАУ-КЕН САМУҒЫҚ» ҰЛТТЫҚ ТАУ-КЕН КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН
ПАЙДА НЕМЕСЕ ЗАЛАЛ ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ ЖИЫНТЫҚ ТАБЫС ТУРАЛЫ
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП**

Мың тенге	Ескерту	2019 жыл	2018 жыл
Сатып алушылармен шарттар бойынша түсім	20	447,804,513	267,909,576
Өткізілген өнімнің өзіндік құны	21	(444,178,554)	(266,816,144)
Жалпы пайда		3,625,959	1,093,432
Жалпы және әкімшілік шығындар	22	(3,993,981)	(4,293,665)
Өткізу бойынша шығындар		(385,551)	(452,939)
Операциялық залал		(753,573)	(3,653,172)
Қаржылық табыстар	23	777,115	2,362,286
Қаржылық шығындар		(501,128)	(496,928)
Қауымдастырылған компанияның пайдасындағы үлес	9	51,578,610	46,637,013
Өзге де операциялық емес табыстар		881,815	1,514,053
Еншілес компанияның істен шығуынан келген табыс		765,569	—
Өзге де операциялық емес шығындар		(774,043)	(1,063,833)
Қаржылық активтердің құнсыздануынан болған залалды қалпына келтіру/(есептеу)		731,625	(111,452)
Қаржылық емес активтердің құнсыздануынан болған залал	24	(12,728,011)	(522,053)
Барлау мен бағалау бойынша активтердің істен шығуы бойынша табыстар/(шығындар)		467,132	(1,970,033)
Бағамдық айырмадан келген таза табыс		84,145	1,685,714
Салық салынғанға дейін жыл ішінде түскен пайда		40,529,256	44,381,595
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығындар	25	(324,083)	(295,589)
Жыл ішіндегі пайда		40,205,173	44,086,006
Келесілерге қатысты жыл ішіндегі пайда:			
Бас компанияның акционеріне		40,206,668	44,107,425
Бақыланбайтын иелік үлестеріне	16	(1,495)	(21,419)
Жыл ішіндегі пайда		40,205,173	44,086,006
Өзге де жиынтық табыс			
Есептілік валютасын қайта есептеуден келген (залал)/табыс	9	(6,525,600)	61,061,800
Жыл ішіндегі жиынтық табыс, барлығы		37,663,445	105,147,806
Жыл ішіндегі келесілерге қатысты жиынтық табыс/(залал), барлығы:			
Бас компанияның акционеріне		37,664,940	105,169,225
Бақыланбайтын иелік үлестеріне	16	(1,495)	(21,419)
Жыл ішіндегі жиынтық табыс, барлығы		37,663,445	105,147,806

7-54-беттердегі түсіндірме ескертулер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

Экономика және қаржы жөніндегі бас директор

 Қуаншалиев Б.С.

Бас бухгалтер

 Альпишева А.Ж.

2020 жылғы 28 ақпан
 Қазақстан Республикасы, Нұр-Сұлтан қаласы

«ТАУ-КЕН САМУҒЫҚ» ҰЛТТЫҚ ТАУ-КЕН КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН
АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТТЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП**

Мың тенге	Ескерту	2019 жыл	2018 жыл*
ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕН КЕЛГЕН АҚША			
АҒЫНДАРЫ:			
Сатып алушылардан алынған ақшалай түсімдер		440,348,798	266,649,971
Өзге де ақшалай түсімдер		1,192,823	2,330,504
Алынған пайыздар		320,969	1,680,464
Жеткізушілерге ақшалай төлемдер		(434,978,216)	(270,370,053)
Жұмыскерлерге ақшалай төлемдер		(3,450,671)	(3,076,912)
Төленген табыс салығы		(245,900)	(22,455)
Өзге де салықтар және жасалған төлемдер		(1,043,136)	(1,244,719)
Ағымдағы жалгерлік бойынша жасалған төлемдер		(195,882)	(116,691)
Төленген пайыздар		(115,400)	–
Өзге де жасалған төлемдер		(596,311)	(668,427)
Операциялық қызметте пайдаланылған ақшалай қаражат		1,237,074	(4,838,318)
ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕН КЕЛГЕН АҚША			
АҒЫНДАРЫ:			
Негізгі құралдарды сатып алу		(12,968,985)	(18,083,460)
Еншілес компанияларды сатудан түсетін түсімдер		1,518,001	–
Өзге де ұзақ мерзімді активтерді сатып алу		(658,879)	(690,417)
Өзге де ұзақ мерзімді активтерді сатудан келген түсім		30,206	1,041,600
Материалдық емес активтерді сатып алу		(22,042)	(35,231)
Инвестициялық бағалы қағаздарды сатып алу		–	(10,637,785)
Барлау мен бағалау бойынша активтерді сатып алу		(294,972)	(915,351)
Қауымдастырылған компаниядан алынған дивидендтер	9	73,668,869	67,311,600
Банктік салымдарды орналастыру		(1,380,429)	(34,191,218)
Банктік салымдарды жабу		4,819,672	47,643,420
Инвестициялық қызмет бойынша өзге де жасалған төлемдер		(15,591)	(1,033,107)
Инвестициялық қызметтен алынған ақшалай қаражат		64,695,850	50,410,051

«ТАУ-КЕН САМУРЫҚ» ҰЛТТЫҚ ТАУ-КЕН КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТТЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (ЖАЛҒАСЫ)

Мың теңге	Ескерту	2019 жыл	2018 жыл*
ҚАРЖЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕН КЕЛГЕНАҚША АҒЫНДАРЫ:			
Алынған қарыздарды төлеу		(185,254)	(7,746,811)
Қарыздар бойынша түсімдер		242,527	778,116
Қаржылық жалгерлік бойынша міндеттемелерді төлеу		(132,256)	–
Төленген дивидендтер	16	(63,600,477)	(56,399,523)
Қаржылық қызметте пайдаланылған ақшалай қаражат		(63,675,460)	(63,368,218)
Ақшалай қаражаттың және оның баламаларының таза өзгеруі		2,257,464	(17,796,485)
Айырбас бағамы өзгеруінің ақшалай қаражатқа және оның баламаларына әсері		64,871	479,373
Кезеңнің басындағы ақшалай қаражат және оның баламалары	14	5,043,644	22,360,756
Кезеңнің соңындағы ақшалай қаражат және оның баламалары	14	7,365,979	5,043,644

* 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға арналған ақшалай қаражаттың қозғалысы туралы есеп 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға арналған шоғырландырылған қаржылық есептілікте ұсынылған есепке сәйкес келмейді, себебі Компания 2-ескертуде көрсетілгендей, ақшалай қаражаттың қозғалысы туралы есепті ұсыну әдісін өзгертті.

7-54-беттердегі түсіндірме ескертулер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің сжсырамас бөлігі болып табылады.

Экономика және қаржы жөніндегі бас директор

Куанчалиев Б.С.

Бас бухгалтер

Альпищева А.Ж.

2020 жылғы 28 ақпан
Қазақстан Республикасы, Нұр-Сұлтан қаласы

«ТАУ-КЕН САМУҒЫРЫҚ» ҰЛТТЫҚ ТАУ-КЕН КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН
КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

Мың теңге	Ескерту	Бас компанияның акционеріне қатысты капитал		Бақыланбайтын мелік үлестері	Капитал, барлығы
		Жарғылық капитал	Барлығы		
		252,874,907	590,472,737	50,625	590,523,362
2018 жылғы 1 қаңтарда		223,340,451	44,107,425	(21,419)	44,086,006
Жыл ішіндегі пайда		—	44,107,425	—	61,061,800
Өзге де жиынтық табыс	9	61,061,800	—	—	105,147,806
<i>Жыл ішіндегі жиынтық табыс, барлығы</i>		61,061,800	44,107,425	(21,419)	105,147,806
Бақыланбайтын үлестердің өзгеруі		—	(95,970)	98,564	2,594
Акционермен жүргізілген өзге де операциялар	18	—	(4,594,196)	—	(4,594,196)
Ортақ бақылаудағы еншілес ұйымды сатып алу	1	—	1,386,194	—	1,386,194
970,720 мың теңге мөлшеріндегі салық әсерін шегергендегі инвестициялық бағалы қағаздар бойынша дисконт	10	—	(3,882,876)	—	(3,882,876)
Дивидендтер	16	—	(60,000,000)	—	(60,000,000)
2018 жылғы 31 желтоқсанда		252,874,907	91,177,956	127,770	628,582,884
Жыл ішіндегі пайда		—	40,206,668	(1,495)	40,205,173
Өзге де жиынтық залал	9	(2,541,728)	—	—	(2,541,728)
<i>Жыл ішіндегі жиынтық табыс, барлығы</i>		(2,541,728)	40,206,668	(1,495)	37,663,445
Бақыланбайтын үлестердің өзгеруі		—	—	(60,260)	(60,260)
677,073 мың теңге мөлшеріндегі салық әсерін шегергендегі инвестициялық бағалы қағаздар бойынша дисконт	10	—	(3,139,681)	—	(3,139,681)
Дивидендтер	16	—	(60,000,000)	—	(60,000,000)
2019 жылғы 31 желтоқсанда		252,874,907	68,244,943	66,015	603,046,388

7-54-беттердегі түсіндірме ескертулер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

Экономика және қаржы жөніндегі бас директор

Бас бухгалтер

Альпишева А.Ж.

2020 жылғы 28 ақпан
Қазақстан Республикасы, Нұр-Сұлтан қаласы

«ТАУ-КЕН САМҰРЫҚ» ҰЛТТЫҚ ТАУ-КЕН КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ҚАТЫСТЫ ЕСКЕРТУЛЕР

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ

«Тау-Кен Самұрық» ұлттық тау-кен компаниясы» акционерлік қоғамы (бұдан әрі – «Тау-Кен Самұрық» немесе «Компания» немесе бірлескен ұйымдарымен бірге - «Топ») Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2009 жылғы 15 қаңтардағы №10 Қаулысына сәйкес құрылып, 2009 жылғы 2 ақпанда акционерлік қоғам ретінде тіркелді.

2019 және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның жалғыз акционері «Самұрық-Қазына» Ұлттық Әл-Ауқат Қоры» АҚ (бұдан әрі – «Самұрық-Қазына») болып табылады. Самұрық-Қазына қорының жалғыз акционері Қазақстан Республикасының Үкіметі болып табылады.

Компанияның тіркелген офісі мына мекенжайда орналасқан: Е-10 көшесі, 17/10-үй, Нұр-Сұлтан қаласы, Қазақстан Республикасы.

2019 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топ қызметкерлерінің саны 1,316 адам болған (2018 жылдың 31 желтоқсаны: 1,342 адам).

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік Компанияның және оның еншілес ұйымдарының қаржылық есептілігін қамтиды.

2019 және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша мына компаниялар Компанияның еншілес ұйымдары болған:

Компания	Қызметінің түрпаты	Аймақ	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
«ШалкияЦинк ЛТД» АҚ	Араласқан қорғасын-мырыш кенін барлау, өндіру және өңдеу	Қызылорда облысы	100.00%	100.00%
«Тау-Кен Алтын» ЖШС	«Аффинаж өндірісін құру және оны минералды-шикізат базасымен қамтамасыз ету» инвестициялық жобасының үйлестірушісі	Нұр-Сұлтан	100.00%	100.00%
«Северный Катпар» ЖШС	Вольфрам өндіру	Қарағанды облысы	100.00%	100.00%
«Tau-Ken Mining» ЖШС	Түсті металл кен орындарын барлау	Алматы облысы	100.00%	100.00%
«Tau-Ken Temi» ЖШС	Металлургиялық кремнийді және жанама өнімдерді өндіру	Қарағанды облысы	100.00%	100.00%
«Алайғыр БК» ЖШС	Полиметалл рудасын өндіру	Қарағанды облысы	100.00%	100.00%
«TKS Geology» ЖШС*	Мыс, алтын және ілеспе құрамдастарды барлау	Қарағанды облысы	100.00%	100.00%
«Шокпар-Гагаринское» ЖШС	Құрамында алтын бар руда кен орындарын барлау	Жамбыл облысы	100.00%	100.00%
«Масальский ГОК» ЖШС	Темір рудасын игеру және өндіру	Ақмола облысы	99.19%	93.00%
«Silicon mining» ЖШС	Желілік кварц өндіру	Нұр-Сұлтан	100.00%	100.00%
«SARECO» ЖШС	Жерде сирек кездесетін металл өндіру	Ақмола облысы	–	100.00%
«Тау-Кен Прогресс» ЖШС	Түсті металл кен орындарын барлау	Нұр-Сұлтан	–	100.00%
«Logic Business» ЖШС	«Қазцинк» ЖШС-іне салынған инвестицияны басқару	Нұр-Сұлтан	–	100.00%
«Logic Invest Capital» ЖШС	«Қазцинк» ЖШС-іне салынған инвестицияны басқару	Нұр-Сұлтан	–	100.00%
«Инвестиционный дом Дана» ЖШС	«Қазцинк» ЖШС-іне салынған инвестицияны басқару	Нұр-Сұлтан	–	100.00%

*«Тау-Кен Проект БК» ЖШС» 2019 жылғы 30 желтоқсанда «TKS Geology» ЖШС болып өзгертілді.

2019 жылдың ішінде Топ еншілес ұйымдар - «SARECO» ЖШС және «Тау-Кен Прогресс» ЖШС-ін үшінші тараптарға сатты және «Қазцинк» ЖШС-іне салынған инвестицияны басқарумен айналысқан еншілес ұйымдар - «Инвестиционный дом Дана» ЖШС, «Logic Invest Capital» ЖШС, «Logic Business» ЖШС-ін таратты. Олар таратылғаннан кейін «Қазцинк» ЖШС-іне салынған инвестиция Компанияға өтті, осылайша, «Қазцинк» ЖШС-іне салынған инвестиция Топта қалды.

«ТАУ-КЕН САМҰРЫҚ» ҰЛТТЫҚ ТАУ-КЕН КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ҚАТЫСТЫ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ (ЖАЛҒАСЫ)

2018 жылдың ішінде Топтағы еншілес ұйымдардың құрамында мынадай өзгерістер болды:

2018 жылдың 12 қазанында Топ «Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ-дан «SARECO» ЖШС-нің жарғылық капиталындағы 100% қатысу үлесін 100 теңге сомасына сатып алды және осылайша, жерде сирек кездесетін металдардың концентратын өндіретін зауытты иеленетін компанияны бақылауға ие болды. Бұл операция ортақ бақылаудағы кәсіпорындардың біріктірілуі болып табылады.

2018 жылғы 27 маусымдағы соттың шешімі, сондай-ақ «Масальский ГОК» ЖШС қатысушыларының жалпы жиналысының 2018 жылғы 26 қарашадағы шешімі бойынша «Масальский ГОК» ЖШС-індегі қатысу үлестері мынадай сәйкестікке келтірілді: 2015 және 2017 жылдардағы қатысу үлестерін қайта бөлу бойынша операциялардың жарамсыз деп танылуына байланысты 93.00%-ы Компанияда және 7.00%-ы бақыланбайтын үлесте. 2019 жылы «Тау-Кен Самұрық» ҰТК» АҚ қатысушысының жарғылық капиталды ұлғайту сомасын енгізбеген екінші қатысушы - ENRC N.V. компаниясының үлесін сатып алуы есебінен «Масальский ГОК» ЖШС-індегі үлес 93%-дан 99.186%-ға дейін ұлғайды.

2018 жылы Компания 10,228 мың теңгеге сатып алудың есебінен «Silicon mining» ЖШС-індегі өзінің үлесін 90.1%-дан 100%-ға дейін ұлғайтты.

2019 жылдың ішінде Топ «Шокпар-Гагаринское» ЖШС-ін сатпау туралы шешім қабылдады, бұған байланысты «Шокпар-Гагаринское» ЖШС-нің активтері мен міндеттемелерін сатуға арналған активтерден Топтың шоғырландырылған активтері мен міндеттемелерінің құрамына жатқызып қайта жіктеу жүзеге асырылды.

Негізгі қызметі

Топ тік біріктірілген компания болып табылады және мына салаларда жер қойнауын пайдалану бойынша тиімді қызметті қамтамасыз ету мақсатымен құрылған:

- қатты пайдалы қазбаларды барлау, игеру, өндіру, өңдеу және өткізу;
- тау-кен металлургиясы саласындағы еншілес және қауымдастырылған ұйымдарды тиімді басқару;
- тау-кен металлургиясы өнеркәсібінде ғылымды қажет ететін және тиімді жаңа технологияларды әзірлеу және өндіру;
- Қазақстан Республикасының минералды шикізат кешенін ұдайы жаңғырту,
- кен орындарының баланстан тыс қорларын игеру.

2. ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ

Сәйкестік қағидаты

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына («ХҚЕС») сәйкес дайындалды.

Дайындау қағидаттары

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік бастапқы күн негізінде дайындалды.

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі Қазақстан теңгесімен (бұдан әрі – «теңге») көрсетілген. Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігінің функционалдық валютасы мен презентациясының валютасы теңге болып табылады, тек бұған функционалдық валютасы АҚШ доллары болып табылатын оның қауымдастырылған ұйымының шоғырландырылған қаржылық есептілігі жатпайды. Осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі барлық мәндер, арнайы ескертілген жағдайлардан басқа, мыңға дейін ықшамдалған.

Үздіксіз қызмет қағидаты

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік ХҚЕС-ке сәйкес, Топ үздіксіз қызмет қағидатын ұстанады деген жорамалдар негізге алына отырып әзірленді. Бұл жақын болашақта оның дағдылы шаруашылық қызметі барысында активтерді сату мен міндеттемелерін өтеуін болжайды. Топ басшылығының ойынша, Топ өзінің үздіксіз қызметін жалғастыра алады. Топтың басшылығында таратылуға немесе қызмет ауқымын айтарлықтай қысқартуға деген ниет, не қажеттілік жоқ.

**2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ҚАТЫСТЫ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**

2. ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (ЖАЛҒАСЫ)

Есептеу қағидаты

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік есептеу қағидатына сәйкес дайындалған. Есептеу қағидаты бойынша шаруашылық операциялардың нәтижелерінің, сондай-ақ төлем уақытына қарамастан оқиғалардың жасалу фактісі бойынша олардың танылуы топшыланады. Операциялар мен оқиғалар бухгалтерлік есепте бейнеленіп, тиісті кезеңдердің шоғырландырылған қаржылық есептілігіне кіргізіледі.

Шоғырландырылған қаржылық есептіліктің элементтерін тану

Активтер мен міндеттемелерді қысқа мерзімді/ұзақ мерзімді етіп жіктеу

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте Топ активтер мен міндеттемелерді оларды қысқа мерзімді/ұзақ мерзімді болып жіктеудің негізінде көрсетеді. Мына жағдайда актив қысқа мерзімді болып табылады, егер:

- оны өткізу ұйғарылса немесе ол әдеттегі операциялық цикл шеңберінде сатуға немесе тұтынуға арналса;
  - оны негізінен сауда мақсатында ұстап тұрса;
  - оны есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі ай шегінде өткізу ұйғарылса;
- немесе
- ол ақшалай қаражат немесе ақшалай қаражаттың баламалары болып табылса, тек бұған есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде он екі ай бойы күшінде болатын оны айырбастауға немесе міндеттемелерді өтеу үшін пайдалануға қатысты шектеулер бар болған жағдайлар жатпайды.

Барлық өзге активтер ұзақ мерзімді ретінде жіктеледі.

Мына жағдайда міндеттеме қысқа мерзімді болып табылады, егер:

- оны әдеттегі операциялық цикл шеңберінде реттеу ұйғарылса;
  - оны негізінен сауда мақсатында ұстап тұрса;
  - ол есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі ай ішінде реттелуге жатса;
- немесе
- міндеттемелерді реттеу мерзімін ең болмағанда есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі айға кейінге қалдыруға ұйымның шартсыз құқығы болмаса.

Топ барлық басқа міндеттемелерді ұзақ мерзімді деп жіктейді.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелер ұзақ мерзімді активтер мен міндеттемелер болып жіктеледі.

Шетел валютасын қайта есептеу

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде функционалды валютадан ерекшеленетін (шетел валютасында) жасалған мәмілелер олар іске асырылған күннің бағамы бойынша бейнеленеді. Шетел валютасымен көрсетілген ақшалай баптар шоғырландырылған есептілік құрастырылған күнгі тиісті валюта бағамы бойынша қайта есептеледі. Шетел валютасымен есепке алынатын және әділ құны бойынша бағаланатын ақшалай емес баптар әділ құны анықталатын күнге қарай кезеңдегі айырбас бағамы бойынша қайта есептелуге жатады. Шетел валютасымен көрсетілген, тарихи құны бойынша бейнеленген ақшалай баптар қайта есептелмейді. Валюта бағамының өзгеруі нәтижесінде туындайтын ақшалай емес баптар бойынша бағамдық айырмалар олар туындаған кезеңде пайда немесе залалда бейнеленеді.

Қазақстан қор биржасының (бұдан әрі – «ҚҚБ») негізгі сессиясында қалыптасқан орташа есептелген айырбас бағамдары Қазақстан Республикасында ресми айырбас бағамдары ретінде пайдаланылады.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті құрастыру кезінде Топ пайдаланған ҚҚБ валюта айырбас бағамдары мына төмендегідей:

Тенгемен	2019 жылғы 31 желтоқсан	2019 жылы орташа есеппен	2018 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылы орташа есеппен
1 АҚШ доллары	382.59	382.87	384.20	345.04
1 еуро	429	428.61	439.37	406.88

**2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ҚАТЫСТЫ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**

2. ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (ЖАЛҒАСЫ)

Есеп саясатындағы түзетулер және ақпаратты ашу қағидаттары

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау барысында Топ операциялық қызметтен келген ақша ағындарын көрсету әдісін өзгерту туралы шешім қабылдады.

2019 жылдың 1 қаңтарынан бастап Топ операциялық қызметтен келген ақша ағындарын тура көрсету әдісін пайдаланады, өйткені бұл әдіс пайдаланушыларға операциялық қызметтен келген ақша ағындары туралы сенімді және неғұрлым орынды ақпараттың ұсынылуын қамтамасыз етеді, ал жанама әдіс пайдаланылатын жағдайда ол қолжетімді болмайды. Соның нәтижесінде Топ тура әдісті пайдалану арқылы 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған 12 ай ішіндегі ақшалай қаражаттың қозғалысы туралы шоғырландырылған есепті қайта есептеді.

Шоғырландыру қағидаттары

Шоғырландырылған қаржылық есептілік Компанияның және Компания бақылайтын оның еншілес ұйымдарының қаржылық есебін қамтиды, олардың тізімі 1-ескертуде келтірілген.

Топ инвестициялар объектісіне қатысудан табыстың өзгеру тәуекеліне тап болатын немесе оның осындай табыс алуға құқығы бар болатын, сондай-ақ инвестициялар объектісіне қатысты өз өкілеттіктерін жүзеге асыру арқылы бұл табыстарға әсер етуге мүмкіндігі болатын жағдайда, бақылау жүзеге асырылады. Атап айтқанда, мына жағдайлар орындалған жағдайда ғана Топ инвестициялар объектісін бақылайды:

- Топта инвестициялар объектісіне қатысты өкілеттіктер болғанда (яғни инвестициялар объектісінің елеулі қызметін басқарудың ағымдағы мүмкіндігін қамтамасыз ететін ағымдағы құқықтары бар болса);
- инвестициялар объектісіне қатысудан Топ табыстың өзгеру тәуекеліне тап болса немесе осындай табыс алуға құқығы болса;
- табыстардың шамасына ықпал ету үшін Топтың өз өкілеттігін пайдалануға мүмкіндігі болса.

Қағида бойынша, дауыс беру құқықтарының көпшілігі бақылау болуына себепші деп топшыланады. Осындай долбарды растау үшін және Топтағы дауыс беру құқықтары немесе инвестициялар объектісіне қатысты соған ұқсас құқықтар көпшіліктен аз болғанда, Топ бұл инвестициялар объектісіне қатысты өкілеттіктерінің бар-жоғын бағалау кезінде мынадай бүкіл орынды фактілер мен мән-жайларды есепке алады:

- инвестициялар объектісіндегі дауыс беру құқықтарының басқа иелерімен келісім(дер)ді;
- басқа келісімдерде көзделген құқықтарды;
- Топтың иелігіндегі дауыс беру құқықтарын және әлеуетті дауыс беру құқықтарын.

Егер фактілер мен мән-жайлар бақылаудың үш компонентінің біреуі немесе бірнешеуі өзгергенін айғақтаса, Топ инвестициялар объектісіне қатысты бақылаудың бар-жоғын қайталап талдайды. Топ еншілес ұйымды бақылау өкілеттілігіне ие болғанда, еншілес ұйымды шоғырландыру басталады, ал Топ еншілес ұйымды бақылаудан айырылғанда, - тоқтатылады. Бір жыл ішінде сатып алынған немесе істен шығарылған еншілес ұйымның активтері, міндеттемелері, табыстары мен шығындары Топ бақылау өкілеттігіне ие болған күннен бастап шоғырландырылған қаржылық есептілікке кіргізіледі және Топ еншілес ұйымды бақылаудан айырылған күнге дейін бейнеленеді.

Пайданың немесе залалдың және өзге де жиынтық табыстың әр компоненті, тіпті бұл бақыламайтын қатысу үлестерінің сальдосы теріс болуына алып келсе де, Топтың бас ұйымының акционерлеріне және бақыламайтын қатысу үлестеріне жатқызылады. Қажет болған жағдайда еншілес ұйымдардың есеп саясатын Топтың есеп саясатына сәйкестендіру үшін, ондай ұйымдардың қаржылық есептілігі түзетіледі. Топтың ішінде операцияларды жүзеге асырудың нәтижесінде пайда болатын барлық топшілік активтер мен міндеттемелер, меншікті капитал, табыстар, шығындар және ақша ағындары шоғырландыру кезінде толығымен алынып тасталады.

Еншілес ұйымдағы қатысу үлесінің өзгеруі, бірақ мұның бақылаудан айырылуға әкелмеуі меншікті капиталмен жүргізілген операция ретінде есепке алынады.

2. ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (ЖАЛҒАСЫ)

Шоғырландыру қағидаттары (жалғасы)

Егер Топ еншілес ұйымды бақылаудан айырылса, ол тиісті активтерді (соның ішінде гудвилді), міндеттемелерді, бақыламайтын қатысу үлестерін және меншікті капиталдың басқа да компоненттерін тануды тоқтатады және туындаған пайданы немесе залалды пайда немесе залал құрамында таниды. Қалған инвестициялар әділ құны бойынша танылады.

Бақыланбайтын иелік үлестері

Бақыланбайтын иелік үлестері бас компанияның Акционеріне тура немесе жанама түрде жатқызылмайтын еншілес кәсіпорындағы капиталға қатысу үлестері болып табылады. Бақыланбайтын иелік үлестері пайда мен залал және өзге де жиынтық табыс туралы шоғырландырылған есепте бөлек көрсетіледі, ал қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте - меншікті капитал құрамында, бас компанияның акционерлік капиталынан бөлек көрсетіледі.

Қауымдастырылған ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындарға салынған инвестициялар

Қауымдастырылған ұйым – бұл қызметіне Топ тарапынан елеулі ықпал жасалатын ұйым. Елеулі ықпал – бұл инвестициялар объектісінің қаржылық және операциялық саясаты бойынша шешімдер қабылдауға қатысу өкілеттігі, бірақ ол аталмыш саясатты бақылау немесе бірлесіп бақылау дегенді білдірмейді.

Бірлескен кәсіпорын – бұл қызметті бірлесіп бақылау өкілеттігіне ие тараптарда қызметтің таза активтеріне құқықтардың бар болуы ұйғарылатын бірлескен кәсіпкерлік. Бірлескен бақылау – бұл шартта көзделген қызметті бақылаудың бөлінуі, ол елеулі қызметке қатысты шешім қабылдау үшін бірлескен бақылау жасайтын тараптардың бірауызды келісімі қажет етілетін жағдайда ғана орын алады.

Елеулі ықпалдың немесе бірлескен бақылаудың бар-жоғын анықтау кезінде есепке алынатын факторлар еншілес ұйымдарға қатысты бақылаудың бар-жоғын анықтау кезінде есепке алынатын факторларға ұқсас. Топтың өзінің қауымдастырылған ұйымына және бірлескен кәсіпорнына салған инвестициялары үлестік қатысу әдісі бойынша есепке алынады.

Үлестік қатысу әдісіне сәйкес қауымдастырылған ұйымға немесе бірлескен кәсіпорынға салынған инвестиция алғашқыда бастапқы құны бойынша танылады. Кейіннен сатып алу күнінен кейін орын алатын қауымдастырылған ұйымның немесе бірлескен кәсіпорынның таза активтеріндегі Топтың үлесіндегі өзгерістерді танудың нәтижесінде инвестицияның баланстық құны түзетіледі. Қауымдастырылған ұйымға немесе бірлескен кәсіпорынға қатысты гудвилл инвестицияның баланстық құнына кіргізіледі және құнсыздану бойынша жеке тестіленбейді.

Пайда немесе залалдар туралы есеп қауымдастырылған ұйымның немесе бірлескен кәсіпорынның қызметінің нәтижелеріндегі Топтың үлесін бейнелейді. Осындай инвестиция объектілерінің өзге де жиынтық табысындағы өзгерістер Топтың өзге де жиынтық табысының құрамында көрсетіледі. Бұдан басқа, егер қауымдастырылған ұйымның немесе бірлескен кәсіпорынның меншікті капиталында тікелей танылған өзгеріс орын алған болса, Топ осындай өзгерістегі өзінің үлесін таниды және, қолайлы болған кезде, бұл фактіні меншікті капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте ашып көрсетеді. Топтың қауымдастырылған ұйыммен немесе бірлескен кәсіпорынмен жүргізетін операциялары бойынша туындайтын және өткізілмеген пайда мен залал Топтың қауымдастырылған ұйымдағы немесе бірлескен кәсіпорындағы иеленетін қатысу үлесінің дәрежесіне сәйкес шығарылып тасталған.

**2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ҚАТЫСТЫ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**

2. ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (ЖАЛҒАСЫ)

Қауымдастырылған ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындарға салынған инвестициялар (жалғасы)

Қауымдастырылған ұйымның және бірлескен кәсіпорынның пайдасындағы немесе залалындағы Топтың үлесі пайда немесе залалдар туралы шоғырландырылған есепте операциялық пайданың шеңберінен тыс тікелей көрсетілген. Ол салық салынғаннан және қауымдастырылған ұйымның немесе бірлескен кәсіпорынның еншілес ұйымдарындағы бақыламайтын қатысу үлестерін есепке алғаннан кейінгі пайда немесе залал болып табылады.

Қауымдастырылған ұйымның немесе бірлескен кәсіпорынның қаржылық есептілігі Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі сияқты, дәл сол есепті кезең үшін құрылады. Қажет болған жағдайда есеп саясатын Топтың есеп саясатына сәйкестендіру мақсатымен оған түзетулер енгізіледі.

Үлестік қатысу әдісін қолданғаннан кейін Топ қауымдастырылған ұйымға немесе бірлескен кәсіпорынға салған инвестициясының құнсыздануынан болған қосымша залалды тану қажеттілігін анықтайды. Әрбір есепті күнге қарай Топ қауымдастырылған ұйымға немесе бірлескен кәсіпорынға салынған инвестициялардың құнсыздануының объективті растауларының бар-жоғын анықтайды. Ондай растаулар бар болған жағдайда Топ құнсыздану сомасын қауымдастырылған ұйымның немесе бірлескен кәсіпорынның өтелетін сомасының және оның баланстық құнының арасындағы айырма ретінде есептейді және залалды пайда немесе залал туралы есепте «Қауымдастырылған ұйымның немесе бірлескен кәсіпорынның пайдасындағы үлес» деген бапта таниды.

Қауымдастырылған ұйымға қатысты елеулі ықпалдан немесе бірлескен кәсіпорынды бірлесіп бақылаудан айырылған жағдайда, Топ қалған инвестицияларды әділ құны бойынша бағалайлы және таниды. Елеулі ықпалдан немесе бірлесіп бақылаудан айырылған кездегі қауымдастырылған ұйымның немесе бірлескен кәсіпорынның баланстық құнының және қалған инвестициялардың әділ құны мен істен шығуынан алынған түсімдердің арасындағы айырма пайданың немесе залалдың құрамында танылады.

Сатуға арналған айналымнан тыс активтер және тоқтатылған қызмет

Егер айналымнан тыс активтердің және істен шығатын топтардың баланстық құны, негізінен, оларды пайдалануды жалғастырудың нәтижесінде емес, ал сату арқылы өтелуге жататын болса, Топ оларды сатуға арналған деп жіктейді. Сатуға арналған деп жіктелген айналымнан тыс активтер және істен шығатын топтар екі шаманың кішісі – сату бойынша шығыстан шегерілгеннен кейін баланстық құны немесе әділ құны бойынша бағаланады. Сату бойынша шығыстар активтің (немесе істен шығатын топтың) істен шығуына тікелей қатысы бар қосымша шығыстар болып табылады және қаржыландыру шығыстары мен пайдаға салынатын салық бойынша шығынды қамтымайды.

Объектіні сатуға арналған ретінде жіктеу критерийі объектінің сатылу ықтималы жоғары болып табылатын, ал актив немесе істен шығатын топ өзінің ағымдағы күйінде дереу сатылуы мүмкін болғанда ғана сақталған болып есептеледі. Сатуды іске асыру үшін қажетті әрекеттер сату бойынша әрекеттерде елеулі өзгерістердің болу ықтималы төмен екенін көрсетуге тиіс. Басшылық активті сату жөніндегі жоспарды іске асыру бойынша өзіне міндет қабылдауға тиіс және сату әрекеті жіктеу жасалған күннен бастап бір жылдың ішінде аякталады деп күтілуге тиіс.

Негізгі құралдар және материалдық емес активтер сатуға арналғандар ретінде жіктелгеннен кейін амортизациялауға жатпайды.

Сатуға арналған деп жіктелген активтер мен міндеттемелер қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте айналым баптары/қысқа мерзімді баптар ретінде жеке көрсетіледі.

2. ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (ЖАЛҒАСЫ)

Сатуға арналған айналымнан тыс активтер және тоқтатылған қызмет (жалғасы)

Егер істен шығатын топ істен шыққан немесе сатуға арналған деп жіктелетін ұйымның компоненті болып табылса және төменде көрсетілгендей болса, ол тоқтатылған қызмет ретінде жіктеу критерийлерін қанағаттандырады, яғни:

- жеке елеулі қызмет бағыты немесе операциялар жүргізілетін географиялық аудан болып табылса;
- жеке елеулі қызмет бағыты немесе операциялар жүргізілетін географиялық аудан ауқымындағы істен шығару жөніндегі біртұтас үйлестірілген жоспардың бір бөлігі болып табылса; немесе
- кейін қайта сату мақсатымен ғана сатып алынған еншілес ұйым болып табылса.

Тоқтатылған қызмет жалғастырылған қызметтің нәтижелерінен шығарылып тасталады және пайда немесе залал туралы есепте жеке бапта салық салынғаннан кейін тоқтатылған қызметтен алынған пайда немесе залал түрінде көрсетіледі.

Бизнесі біріктіру

Бизнесінің біріктірілуі сатып алу әдісін пайдалану арқылы есепке алынады. Сатып алудың құны сатып алу күнінде әділ құны бойынша бағаланып табысталған өтемнің және сатып алынатын ұйымдағы бақыланбайтын қатысу үлесінің қосынды сомасы ретінде бағаланады. Бизнесінің әрбір біріктірілуі үшін Топ сатып алынатын ұйымдағы бақыланбайтын иелік үлесін сатып алынатын ұйымның таза активтерінде сәйкестендірілетін үйлесімді үлес бойынша бағалайды. Сатып алуға байланысты шығыстар олар болған кездегі жалпы және әкімшілік шығындар құрамына кіргізіледі.

Егер Топ бизнесі сатып алса, ол шарттың талаптарына, экономикалық жағдайға және сатып алу күніндегі тиісті жағдаяттарға байланысты сатып алынған қаржылық активтер мен қабылданған міндеттемелерді тиісті түрде жіктейді және белгілеп қояды. Бұған сондай-ақ бизнесі сатып алып отырған ұйымның негізгі шарттарға кіріктірілген туынды құралдарды бөліп шығаруы қажет не қажет емес екендігін анықтау бойынша талдау жасау жатады.

Бизнес кезең-кезеңімен біріктірілетін жағдайда, сатып алу күнінде сатып алынған ұйымдағы бұрын сатып алушыға тиесілі болған қатысу үлесінің әділ құны бұл күндегі оның әділ құны бойынша қайта бағаланады да, айырмасы пайда немесе залалдың құрамына жатқызылады.

Сатып алушы беруге тиіс шартты өтем сатып алу күніндегі әділ құны бойынша танылады. Қаржы құралы болып табылатын және «Қаржы құралдары: тану және бағалау» 9-шы ХҚЕС-інің (IFRS) қолданылу аясына жататын, актив немесе міндеттемелер ретінде жіктелетін шартты өтем әділ құны бойынша бағаланады, ал әділ құнындағы өзгерістер пайданың не залалдың құрамында танылады, немесе өзге де жиынтық табыстың өзгеруі ретінде танылады. Егер шартты өтем 9-шы ХҚЕС-тің (IFRS) қолданылу аясына жатпаса, ол қолданылатын басқа ХҚЕС бойынша бағаланады. Егер шартты өтем меншікті капитал ретінде жіктелсе, онда кейіннен ол қайта бағаланбайды, және оның өтелуі капиталдың құрамында бейнеленеді.

Гудвилл алғашқыда бастапқы құны бойынша бағаланады, ол берілген өтемнің және танылмаған бақыланбайтын иелік үлесінің және бұрын сатып алушыға тиесілі болған қатысу үлестерінің қосынды сомасының Топ сатып алған сәйкестендірілетін активтердің және оның қабылдаған міндеттемелерінің сомасынан асып кетуі ретінде анықталады. Егер сатып алынған таза активтердің әділ құны берілген өтемнің сомасынан асып кетсе, Топ барлық сатып алынған барлық активтердің және қабылданған барлық міндеттемелердің дұрыс анықталғанын, сондай-ақ сатып алу күнінде танылуға тиіс сомаларды бағалау кезінде пайдаланылған рәсімдерді қайталап талдайды. Егер қайталап талдау жасағаннан кейін берілген өтем сатып алынған таза активтердің әділ құнынан тағы да аз болып шыкса, онда тиімді сатып алудан түскен пайда пайданың немесе залалдың құрамында танылады.

**2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ҚАТЫСТЫ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**

2. ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (ЖАЛҒАСЫ)

Бизнесті біріктіру (жалғасы)

Кейіннен гудвилл құнсызданудан жинақталған залалды шегергендегі бастапқы құны бойынша бағаланады. Бизнесті біріктіру кезінде алынған гудвиллды құнсыздануы жағынан тексеру мақсатында, Топ еншілес ұйымды сатып алған күннен бастап гудвилл ақша ағындарын жасайтын, бизнестің біріктірілуінен тиімділік алады деп болжанып отырған Топтың әрбір бөлімшесіне үлестіріледі, бұл орайда еншілес ұйымның басқа активтерінің немесе міндеттемелерінің аталған бөлімшелерге жататыны немесе жатпайтыны назарға алынбайды.

Егер гудвилл ақша ағындарын жасайтын бөлімшенің бір бөлігін құраса және бұл бөлімшенің бір бөлігі істен шықса, онда істен шығатын қызметке жататын гудвилл бұл қызметтің істен шығуынан келген пайданы немесе залалды айқындау кезінде оның баланстық құнына кіргізіледі. Бұл жағдайда істен шыққан гудвилл істен шыққан қызметтің құнының және бөлімшенің ақша ағындарын жасайтын қалған бөлігінің құнының арақатынасы негізінде бағаланады.

Ортақ бақылаудағы бизнесті біріктіру

Ортақ бақылауда тұрған тараптардан (түпкі бір Акционер бақылайтын ұйымдардан) еншілес ұйымдарды сатып алудың есебі үлестерді біріктіру әдісі бойынша жүргізіледі.

Ортақ бақылауда тұрған, алынған еншілес ұйымның активтері мен міндеттемелері осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте табыстау күніндегі табыстаушы компанияның (бұрынғы меншік иесінің) есептілігіндегі олардың баланстық құны бойынша бейнеленеді. Ұйымның бұрынғы иесі оны бастапқыда сатып алған кезінде пайда болған гудвилл да осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі. Таза активтердің, соның ішінде бұрынғы меншік иесінің гудвиллдың жалпы баланстық құнының және төленген қаражат сомасының арасындағы айырма осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте капиталдың түзетілуі ретінде есепке алынады.

**3. ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ ЖАҢА ЖӘНЕ ҚАЙТА ҚАРАЛҒАН
СТАНДАРТТАРЫ**

Топ алғаш рет қолданған жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер

2019 жылғы 1 қаңтарда күшіне енген жаңадан қабылданған стандарттар мен интерпретацияларды қоспағанда, осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті құрастыру кезінде қабылданған есеп қағидаттары 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға арналған Топтың қаржылық есептілігін жасау кезінде қолданылған қағидаттарға сәйкес келеді. Топ қабылданған, бірақ әлі күшіне енген стандарттарды, интерпретацияларды немесе түзетулерді мерзімінен бұрын қолданған жоқ.

Топ алғаш рет «Жалгерлік» 16-шы ХҚЕС-ін (IFRS) қолданып отыр, ол бойынша бұрын тапсырылған қаржылық есептілікті қайта есептеу талап етіледі. ХҚЕС талаптары бойынша осы өзгерістердің сипаты және әсері туралы ақпарат төменде ашылып көрсетілген.

2019 жылы Топ сонымен қатар алғаш рет кейбір түзетулер мен түсіндірмелерді қолданды, бірақ олар оның шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ.

«Жалгерлік» 16-шы ХҚЕС (IFRS)

16-шы ХҚЕС (IFRS) «Жалгерлік» 17-ші ХБЕС-ін (IAS), ХҚЕТК (IFRIC) «Келісімде жалгерлік белгілерінің бар екенін анықтау» 4-ші Түсініктемесін, ТТК (SIC) «Операциялық жалгерлік – ынталандырулар» 15-ші Түсініктемесін және ТТК (SIC) «Жалгерліктің заңдық нысанына ие операциялардың мәнін анықтау» 27-ші Түсініктемесін өзімен ауыстырады. Стандартта жалгерлік туралы ақпаратты тану, бағалау, ұсыну және ашып көрсету қағидаттары белгіленген және жалгерлердің жалгерлік туралы шарттардың көпшілігін бейнелегенде баланста есепке алудың бірыңғай үлгісін пайдалануы талап етіледі.

**2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ҚАТЫСТЫ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**

**3. ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ ЖАҢА ЖӘНЕ ҚАЙТА ҚАРАЛҒАН
СТАНДАРТТАРЫ (ЖАЛҒАСЫ)**

Топ алғаш рет қолданған жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер (жалғасы)

«Жалгерлік» 16-шы ХҚЕС (IFRS) (жалғасы)

Жалға беруші үшін 17-ші ХБЕС-пен (IAS) салыстырғанда 16-шы ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес есепке алу тәртібі іс жүзінде өзгермейді. Жалға берушілер жалгерлікті жіктегенде 17-ші ХБЕС-тегі (IAS) сияқты дәл сол жіктеу қағидаттарын пайдаланады, бұл орайда олар жалгерліктің екі түрін: операциялық және қаржылық жалгерлікті бөліг көрсетеді. Осылайша, 16-шы ХҚЕС-тің (IFRS) қолданылуы Топ жалға беруші болып табылатын жалгерлік шарттарының есебін жүргізуге әсер еткен жоқ.

Топ түрлендірілген ретроспективалы тәсілдемені пайдалану арқылы 16-шы ХҚЕС-ті (IFRS) 2019 жылғы 1 қаңтарда алғаш рет қолданды. Бұл әдіс бойынша, стандарт ретроспективалы түрде қолданылып, алғаш рет қолданылған күні оның алғаш рет қолданылуының жиынтық әсері танылады. Бұл стандартқа ауысқан кезде Топ практикалық сипаттағы оңайлатуды пайдалану туралы шешім қабылдады, ол алғаш қолдану күнінде стандартты тек бұрын 17-ші ХБЕС (IAS) және ХҚЕТК (IFRIC) 4-ші Түсініктемесін қолдану арқылы жалгерлік шарттары деп сәйкестендірілген шарттарға ғана қатысты қолдануға мүмкіндік береді. Топ сонымен қатар жалдау мерзімі жалгерлік басталған күні 12 айдан аспайтын және сатып алуға опцион қамтылмаған (қысқа мерзімді жалгерлік) жалгерлік шарттары үшін, сондай-ақ базалық активтің құны төмен жалгерлік (құны төмен активтерді жалдау) шарттары үшін танудан босатуды пайдалану туралы шешім қабылдады.

2019 жылдың 1 қаңтарында 16-шы ХҚЕС-тің (IFRS) қолданылуы Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне елеулі әсер еткен жоқ.

Төменде 16-шы ХҚЕС (IFRS) қабылдануы нәтижесіндегі, алғаш қолданылған күннен бастап пайдаланылған Топтың жаңа есеп саясатының негізгі ережелері көрсетілген.

Пайдалану құқығы нысанындағы активтер

Топ пайдалану құқығы нысанындағы активтерді жалгерлік басталған күні (яғни, базалық актив пайдалану үшін қолжетімді болатын күні) таниды. Пайдалану құқығы нысанындағы активтер, жинақталған амортизация және құнсызданудан жинақталған залал шегеріліп, жалгерлік бойынша міндеттемелер, жасалған бастапқы тікелей шығындар және жалгерлік басталған күні немесе ол күнге дейін жасалған жалгерлік төлемдері бойынша түзету жасалып, жалгерлік бойынша алынған ынталандыру төлемдері шегеріліп, бастапқы құны бойынша бағаланады. Егер Топтың жалгерлік мерзімінің соңында жалға алынған активке меншік құқығын алатынына жеткілікті дәрежеде сенімі болмаса, онда пайдалану құқығы нысанындағы танылған актив мына кезеңдердің ең қысқасы: активтің пайдалы қолданылуының болжамды мерзімі немесе жалгерлік мерзімі ішінде сызықтық әдіспен амортизацияланады. Пайдалану құқығы нысанындағы активтерді Топ негізгі құралдардың құрамына кіргізді және құнсыздануы жағынан тексереді.

Жалгерлік бойынша міндеттемелер

Жалгерлік басталған күні Топ жалгерлік бойынша міндеттемелерді таниды, олар жалгерлік мерзімінің ішінде жүзеге асырылатын жалгерлік төлемдерінің келтірілген құны бойынша бағаланады. Жалгерлік төлемдеріне жалгерлік бойынша алынатын кез келген ынталандыру төлемдері шегеріліп тиянақталған төлемдер (соның ішінде шын мәнінде тиянақталған төлемдер), индекске немесе мөлшерлемеге байланысты болатын құбылмалы жалгерлік төлемдері және болжам бойынша тарату құнының кепілдіктері бойынша төленетін сомалар кіреді. Жалгерлік төлемдеріне сонымен қатар: егер Топ бұл опционды орындайды деген жеткілікті дәрежеде сенімділік болса - сатып алуға опционды орындаудың бағасы кіреді, және егер жалгерлік мерзімі Топтың жалгерлікті тоқтатуға опционды әлеуетті түрде орындайтынын көрсетсе - жалгерлікті тоқтатқаны үшін айыппұл төлемдері кіреді. Индекске немесе мөлшерлемеге байланысты емес құбылмалы жалгерлік төлемдері осындай төлемдердің жүзеге асырылуына алып келетін оқиға немесе жағдай басталатын тиісті кезеңде шығыстар ретінде танылады. Егер жалгерлік шартында тиянақталған пайыз мөлшерлемесін анықтау оңай болмаса, Топ жалгерлік төлемдерінің келтірілген құнын есептеу үшін жалгерлік басталған күні косымша қарыз қаражатын тартудың мөлшерлемесін пайдаланады. Жалгерлік басталған күннен кейін жалгерлік бойынша міндеттемелердің шамасы пайыздардың есептелуін бейнелеу үшін арттырылады, және жүзеге асырылған жалгерлік төлемдерін бейнелеу үшін азайтылады. Бұдан басқа, жалгерлік түрлендірілген, мерзімі өзгертілген, тиянақталған жалгерлік төлемдері шын мәнінде өзгертілген немесе базалық активті сатып алуға опционды бағалау өзгерген жағдайда, жалгерлік бойынша міндеттемелердің баланстық құнын қайта есептеу жүргізіледі.

**2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ҚАТЫСТЫ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**

**3. ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ ЖАҢА ЖӘНЕ ҚАЙТА ҚАРАЛҒАН
СТАНДАРТТАРЫ (ЖАЛҒАСЫ)**

Топ алғаш рет қолданған жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер (жалғасы)

«Жалгерлік» 16-шы ХҚЕС (IFRS) (жалғасы)

Қысқа мерзімді жалгерлік және құны төмен активтерді жалдау

Топ өзінің қысқа мерзімді жалгерлік шарттарына (яғни көзделген жалдау мерзімі жалгерлік басталған күні 12 айдан аспайтын және сатып алуға опцион қамтылмаған шарттарына) қысқа мерзімді жалгерлікке қатысты танудан босатуды қолданады. Топ сонымен қатар құны төмен активтерді жалдауға қатысты танудан босатуды құны төмен болып есептелетін активтерді жалдау шарттарына қолданып отыр. Қысқа мерзімді жалгерлік және құны төмен активтерді жалдау бойынша жалгерлік төлемдері жалгерлік мерзімінің ішінде сызықтық әдіспен шығыс ретінде танылады.

Мерзімін ұзартуға опционы бар жалгерлік шарттарында жалгерлік мерзімін анықтау кезіндегі елеулі пайымдаулар

Топ жалгерлік мерзімін жалгерлік мерзімін ұзартуға опцион көзделген кезеңдермен бірге мерзімінен бұрын тоқтатуға жаппайтын жалгерлік кезеңі ретінде анықтайды - бұл орайда оның орынделатынына жеткілікті сенімділік болуға тиіс, немесе жалгерлікті тоқтатуға опцион көзделген кезеңдермен бірге – бұл орайда оның орындалмайтынына жеткілікті дәрежеде сенімділік болуға тиіс.

Топ осы мерзімін ұзартуға опционды өзінің орындайтынына жеткілікті дәрежеде сенімділіктің бар-жоғын анықтау үшін пайымдауды қолданады. Бұл орайда ол жалгерлік мерзімін ұзартуға опционды орындауға экономикалық ынталандырудың пайда болуына алып келетін барлық орынды факторларды ескереді. Жалгерлік басталған күннен кейін Топ Топтың бақылауына жататын және оның жалгерлік мерзімін ұзартуға опционды орындау (немесе орындамау) қабілетіне әсер ететін елеулі оқиға туындаған немесе мән-жайлар өзгерген жағдайда (мысалы, бизнес-стратегияның өзгеруі) жалгерлік мерзімін қайталап бағалайды.

ХҚЕТК (IFRIC) «Пайдағайдағы салынатын салықты есептеу ережелеріне қатысты белгісіздік» 23-ші түсініктемесі

Түсініктемеде салықты түсіндіруде анықсыздық орын алып, ол «Пайдаға салынатын салықтар» 12-ші ХБЕС (IAS) қолдануға әсерін тигізетін жағдайда пайдаға салынатын салықтың есебін жүргізу тәртібі қарастырылған. Түсініктеме 12-ші ХБЕС-тің (IAS) қолданылу саласына жатпайтын салықтарға немесе алымдарға қатысты қолданылмайды, сондай-ақ онда салықтың анық түсіндірілуіне байланысты пайыздар мен айыппұлдарға қатысты ерекше талаптар қамтылмаған. Атап айтқанда, түсініктемеде мынадай мәселелер қарастырылған:

- анық емес салық түсіндірмелерін ұйым жеке қарастырады ма;
- салық органдарының салық түсіндірмелерін тексеруге қатысты ұйым жасайтын долбарлар;
- салық салынатын пайданы (салық залалын), салық базасын, пайдаланылмаған салық шығындарын, пайдаланылмаған салық жеңілдіктерін және салық мөлшерлемелерін ұйым қалай анықтайды;
- фактілер мен мән-жайлардың өзгеруін ұйым қалай қарастырады.

Ұйым анық емес әр салық түсіндірмесін жеке-жеке немесе басқа да анық емес салық түсіндірмелерінің біреуімен немесе бірнешеуімен бірге қарастыру керектігін шешуге тиіс. Анықсыздықтың қандай нәтижемен шешілетінін жоғары дәрежедегі дәлдікпен болжауға мүмкіндік беретін тәсілдемені қолдану қажет.

Топ пайдаға салынатын салықты есептеу ережелеріне қатысты белгісіздік анықталған жағдайда елеулі пайымдауды қолданады. Топ өзінің қызметін күрделі халықаралық ортада жүзеге асырып отырғандықтан, ол бұл түсініктеменің қолданылуы Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер ететін-етпейтініне талдау жасады.

**2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ҚАТЫСТЫ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**

**3. ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ ЖАҢА ЖӘНЕ ҚАЙТА ҚАРАЛҒАН
СТАНДАРТТАРЫ (ЖАЛҒАСЫ)**

Топ алғаш рет қолданған жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер (жалғасы)

ХҚЕТК (IFRIC) «Пайдағайдаға салынатын салықты есептеу ережелеріне қатысты белгісіздік» 23-ші түсініктемесі (жалғасы)

Түсініктемені қолдану кезінде Топ онда әсіресе трансферттік баға белгілеуге қатысты қандай да бір анықталмаған салық түсіндірмелерінің бар-жоғын талдады. Компанияның және оның әр түрлі юрисдикциялардағы еншілес ұйымдарының салық декларацияларына трансферттік баға белгілеуге байланысты шегерімдер кіреді, сөйтіп салық органдары осы салық түсіндірмедеріне тексеру жүргізуі мүмкін. Топ салық заңнамасының талаптарын орындап отырғанын ескеріп және трансферттік баға белгілеудің қолданыстағы тәжірибесіне оның жүргізген талдауына негізделе отырып, Топ оның қолданып отырған салық түсіндірмелерін (соның ішінде оның еншілес ұйымдары қолданатын түсіндірмелерді) салық органдарының қабыл алуы ықтимал деген тұжырымға келді. Бұл түсініктеме Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ.

9-шы ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер: «Теріс өтемақымен мерзімінен бұрын өтеу туралы қойылатын шарттар»

9-шы ХҚЕС (IFRS) бойынша борыш құралын амортизациялық құны бойынша немесе өзге де жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша бағалауға болады, осы орайда қойылатын шарт, шартта көзделген ақша ағындары «борыштың негізгі сомасының және борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігі бойынша пайыздардың ғана төлемақысы болып табылуға» тиіс («ақша ағындары» критерийі) және бұл құрал осылай жіктеуге мүмкіндік беретін тиісті бизнес-модель шеңберінде болуға тиіс. 9-шы ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулерде түсіндірілгендей, қаржылық актив шарттың мерзімінен бұрын үзілуіне қандай оқиғаның немесе мән-жайдың әкеп соққанына қарамастан, сондай-ақ шарттың мерзімінен бұрын үзілуі үшін қай тараптың негізді өтемақыны төлейтініне немесе алатынына қарамастан, «ақша ағындары критерийін» қанағаттандырады. Бұл түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсерін тигізген жоқ.

19-шы ХБЕС-ке (IAS) түзетулер: «Бағдарламаға өзгертулер енгізу, бағдарламаны қысқарту немесе бағдарлама бойынша міндеттемелерді өтеу»

19-шы ХБЕС-ке (IAS) түзетулерде бағдарламаға өзгертулер енгізу, бағдарламаны қысқарту немесе бағдарлама бойынша міндеттемелерді өтеу есепті кезең барысында іске асатын жағдайлардағы есеп жүргізу тәртібі қарастырылады. Түзетулерде түсіндірілгендей, бағдарламаға өзгертулер енгізу, бағдарламаны қысқарту немесе бағдарлама бойынша міндеттемелерді өтеу жылдық есепті кезең барысында іске асатын жағдайда, ұйым бағдарламаға өзгертулер енгізгеннен, оны қысқартқаннан немесе бағдарлама бойынша міндеттемелерді толық орындағаннан кейін кезеңнің қалған бөлігіне қатысты ағымдағы кезеңде көрсетілетін қызметтердің құнын анықтауға тиіс, осы орайда ол бағдарлама бойынша ұсынылатын сыйақыны бейнелейтін, төлемдері белгіленген бағдарламаның таза міндеттемесін (активін) және бұл оқиғадан кейін бағдарламаның активтің қайта бағалау үшін пайдаланылған актуарлық долбарларға негізделуге тиіс. Ұйым сонымен қатар бағдарлама өзгерістер енгізілгеннен, ол қысқартылғаннан немесе бағдарлама бойынша міндеттемелер толық өтелгеннен кейін, бағдарлама бойынша ұсынылатын сыйақыны бейнелейтін, төлемдері белгіленген бағдарламаның таза міндеттемесін (активін) және бұл оқиғадан кейінгі бағдарламаның активтерін, сондай-ақ төлемдері белгіленген бағдарламаның осы таза міндеттемесін (активін) қайта бағалау үшін пайдаланылған дисконттау мөлшерлемесін пайдалана отырып кезеңнің қалған бөлігіне қатысты пайыздардың таза шамасын айқындауға тиіс.

Бұл түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсерін тигізген жоқ, өйткені есепті кезеңде бағдарламаны өзгерту, оны қысқарту немесе ол бойынша міндеттемелерді өтеу жүргізілген жоқ.

3. ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ ЖАҢА ЖӘНЕ ҚАЙТА ҚАРАЛҒАН СТАНДАРТТАРЫ (ЖАЛҒАСЫ)

Топ алғаш рет қолданған жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер (жалғасы)

28-ші ХБЕС-ке (IAS) түзетулер: «Қауымдастырылған ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындарға ұзақ мерзімді салымдар»

Түзетулерде түсіндірілгендей, ұйым 9-шы ХҚЕС-ті (IFRS) үлестік қатысу әдісі қолданылмайтын, бірақ шын мәнінде қауымдастырылған ұйымға немесе бірлескен кәсіпорынға салынған таза инвестицияның бір бөлігін (ұзақ мерзімді салымдарды) құрайтын қауымдастырылған ұйымға немесе бірлескен кәсіпорынға ұзақ мерзімді салымдарға қатысты қолдануға тиіс. Бұл түсініктеме маңызды, себебі онда 9-шы ХҚЕС-тегі (IFRS) болжалды кредит шығындары үлгісі осындай ұзақ мерзімді қатысу үлестеріне қатысты қолданылады деп ұйғарылады.

Сондай-ақ түзетулерде түсіндірілгендей, 9-шы ХҚЕС-ті (IFRS) қолдану кезінде ұйым қауымдастырылған ұйымның немесе бірлескен кәсіпорынның қандай да бір шеккен залалын, немесе таза инвестицияның құнсыздануынан болған залалды назарға алмайды, олар «Қауымдастырылған және бірлескен ұйымдарға салынған инвестициялар» 28-ші ХБЕС-ін (IAS) қолданудың нәтижесінде туындайтын қауымдастырылған ұйымға немесе бірлескен кәсіпорынға салынған таза инвестицияны түзету ретінде танылған.

Бұл түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсерін тигізген жоқ, өйткені Топ қауымдастырылған компанияға немесе бірлескен кәсіпорынға салынған ұзақ мерзімді салымдарды есепке алу кезінде үлестік қатысу әдісін қолданады.

ХҚЕС-ті жыл сайынғы жетілдіру, 2015-2017 жылдар кезеңі

«Бизнестердің біріктірілуі» 3-ші ХҚЕС (IFRS)

Түзетулерде түсіндірілгендей, егер ұйым бірлескен операция болып табылатын бизнесті бақылауға ие болса, онда ол бизнестерді біріктіруді кезең-кезеңімен жүзеге асыруға қатысты талаптарды қолдануға тиіс, бұған бірлескен операцияның активтері мен міндеттемелеріндегі бұрынғы иеліктегі қатысу үлестерін әділ құны бойынша қайта бағалау да кіреді. Осы орайда сатып алушы бұрын бірлескен операциялардағы оның иелігінде болған бүкіл қатысу үлесін қайта бағалауға тиіс.

Бұл түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсерін тигізген жоқ, себебі ұсынылған кезеңдерде оның соған ұқсас операциялары болған жоқ.

«Бірлескен кәсіпкерлік» 11-ші ХҚЕС (IFRS)

Бірлескен операцияға қатысатын, бірақ оған бірлескен бақылау жасау өкілеттігі жоқ тарап, бұл термин 3-ші ХҚЕС-те (IFRS) айқындалғандай, қызметі бизнес болып табылатын тиісті бірлескен операцияларға қатысты бірлескен бақылауға ие бола алады. Түзетулерде түсіндірілгендей, мұндай жағдайларда бұрын осы бірлескен операцияда болған қатысу үлестері қайта бағаланбайды.

Бұл түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсерін тигізген жоқ, себебі ол іске асыру шеңберінде бірлескен бақылауға ие болатын операциялары жоқ.

«Пайдаға салынатын салық» 12-ші ХБЕС (IAS)

Түзетулерде түсіндірілгендей, дивидендке қатысты салықтың салдары меншік иелерінің арасында үлестіруден гөрі, үлестірілетін пайда әкелген бұрынғы операцияларға немесе оқиғаларға көп дәрежеде байланысты. Демек, кәсіпорын дивидендке қатысты салықтың салдарын пайданың немесе залалдың, басқа да жиынтық табыстың немесе меншікті капиталдың құрамында тануға тиіс, бұл ұйымның осындай бұрынғы операцияларды немесе оқиғаларды алғашқыда қайда танығанына байланысты жасалады. Ұйым бұл түзетулерді алғаш рет қолданғанда, оларды ең ертедегі салыстырмалы кезеңнің басында немесе бұл күннен кейін танылған дивидендтерге қатысты салық салдарына қолдануға тиіс.

**2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ҚАТЫСТЫ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**

**3. ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІҢ ЖАҢА ЖӘНЕ ҚАЙТА ҚАРАЛҒАН
СТАНДАРТТАРЫ (ЖАЛҒАСЫ)**

ХҚЕС-ті жыл сайынғы жетілдіру, 2015-2017 жылдар кезеңі (жалғасы)

«Пайдаға салынатын салық» 12-ші ХБЕС (IAS) (жалғасы)

Топтың қолданыстағы саясаты түзетулердің талаптарына сай болғандықтан, олардың қолданылуы Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ.

«Қарыздар бойынша шығын» 23-ші ХБЕС (IAS)

Түзетулерде түсіндірілгендей, ұйым жіктелетін активті сатып алу үшін арнайы алынған қарыздарды, осы активті мақсатына сай пайдалануға немесе сатуға дайындау үшін қажетті барлық әрекеттер іс жүзінде аяқталған кезде, жалпы мақсаттарға алынған қарыздардың құрамында есепке алуға тиіс. Ұйым бұл түзетулерді алғаш рет қолданып отырған жылдық есептік кезеңнің басында немесе ол күннен кейін туындаған қарыздар бойынша шығынға қатысты қолдануға тиіс.

Топтың қолданыстағы саясаты түзетулердің талаптарына сай болғандықтан, олардың қолданылуы Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ.

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ

Барлау мен бағалау бойынша активтер

Жер қойнауын пайдалану құқықтарын сатып алу бойынша шығыстар

Жер қойнауын пайдалану (барлау мен өндіру) құқықтарын сатып алу бойынша шығыстар қол қойылатын бонустарды, тарихи шығыстарды, экологиялық және әлеуметтік бағдарламаларға міндетті шығындарды қамтиды және барлау мен бағалау кезеңінде кен орны бойынша жер қойнауын пайдалану құқықтары ретінде капиталға айналдырылады.

Жер қойнауын пайдалану құқықтарын сатып алу бойынша шығыстардың есебі кен орындары тұрғысында жүргізіледі. Әр кен орны жыл сайын құнсыздануы жағынан қарастырылады. Кен орны бойынша болашақта жұмыстар жүргізу жоспарланбаған жағдайда, жер қойнауын пайдалану құқықтарын сатып алу бойынша шығыстардың қалған сальдосы есептен шығарылады. Кен орындарында коммерциялық өндіру басталғаннан бастап жер қойнауын пайдалану құқықтары минералды ресурстардың дәлелденген қорларының жалпы сомасына негізделіп, өндірістік әдіс бойынша нақты өндіру бойынша амортизацияланады.

Барлау мен бағалау бойынша шығыстар

Барлау мен бағалау бойынша шығыстар геологиялық және геофизикалық шығындарды; тікелей бұрғылау жұмыстарына жататын шығыстарды; аршу жұмыстарын; нақты кен орнына жатқызуға болатын бағалау бойынша жалпы және әкімшілік және өзге де шығындарды қамтиды. Мұндай шығыстарға еңбекақы, материалдар мен отын, бұрғылау станоктарын жалға алу құны және мердігерлерге жасалатын төлемдер кіреді. Егер минералды ресурстар табылмаса, бұл құнсызданудың айғағы болуы мүмкін. Барлық капиталға айналдырылған шығыстарға кем дегенде жылына бір рет техникалық, коммерциялық және басқарушылық тексеру жүргізілуіне тиіс, мұндағы мақсат – коммерциялық игеру немесе ашылған кеннен пайда алуың қандай да бір тәсілін жасау ниетінің бар екенін қуаттау. Басқаша болған жағдайда шығыстар кезеңнің шығындары есебіне жазылады.

Минералды ресурстардың қорлары дәлелденген және игеруді жалғастыру туралы шешім қабылданған жағдайда тиісті шығыстар тау-кен активтерінің құрамына ауыстырылады.

Тау-кен активтері

Игеру мен өндіру бойынша шығыстар

Игеру мен өндіру бойынша шығыстар бұрын капиталға айналдырылған (және игерудің басында жіктеуі өзгертілген) жер қойнауын игеру құқықтарын сатып алу бойынша шығыстарды және барлау мен бағалау бойынша шығыстарды; полигондардың құрылысын салу; кен орындарында минералдық ресурстарды өндіру, жинау және дайындау үшін қажетті жерүсті технологиялық құрылыстарын жасау шығыстарын; кен

**2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ҚАТЫСТЫ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Тау-кен активтері (жалғасы)

Игеру мен өндіру бойынша шығыстар (жалғасы)

орындарында коммерциялық өндіруді ұйымдастыру барысында болған өзге де шығыстарды; кеніштерді консервациялау және жер телімдерін қалпына келтіру бойынша капиталға айналдырылған дисконтталған шығыстарды қамтиды. Игеру мен өндіру бойынша шығыстар негізгі құралдардың (тау-кен активтерінің) құрамында капиталға айналдырылады, және олардың есебі кен орындары тұрғысында жүргізіледі.

Тау-кен активтерінің тозуы (негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің құрамында)

Тау-кен активтері кен орындарында коммерциялық өндіру басталған кезден бастап нақты өндіру бойынша тозуды есептейтін өндірістік әдісті пайдалану арқылы амортизацияланады. Кен орындарын іске пайдаланудан шығару бойынша дисконтталған шығыстарды қамтитын жер қойнауын пайдалану құқықтарын сатып алу бойынша шығыстар дәлелденген қорлардың жалпы сомасы бойынша амортизацияланады. Кен орындарын игеру бойынша қалған шығыстар дәлелденіп игерілген қорлардың есебіне негізделіп амортизацияланады.

Негізгі құралдар

Негізгі құралдар жинақталған тозуды және құнсыздану бойынша жинақталған залалды (болған жағдайда) шегергендегі бастапқы құны бойынша есепке алынады. Мұндай құнға жабдықтың бөліктерін ауыстырудың құны және ұзақ мерзімді құрылыс салу жобалары жағдайында қарыздар бойынша шығыстар кіреді (егер оларды капиталға айналдыру критерийлері орындалса). Белгілі бір уақыт аралықтарынан кейін негізгі құралдардың елеулі құрамдастарын ауыстыру қажет болған жағдайда Топ ондай құрамдастарды оларға сәйкес келетін пайдалы қызметтің жеке мерзімдері бар жеке активтер ретінде таниды және оларды тиісті түрде амортизациялайды. Сол сияқты, негізгі техникалық тексеру жүргізген кезде оған байланысты шығыстар, егер танудың барлық критерийлері орындалса, негізгі құралдардың баланстық құнында жабдықты ауыстыру ретінде танылады.

Жөндеу және техникалық қызмет көрсету бойынша барлық өзге де шығыстар олар болған сәтте пайда немесе залал құрамында танылады. Активті пайдаланғаннан кейін оны іске пайдаланудан шығару бойынша болжамды шығыстардың келтірілген құны, егер резервті болашақ шығындар деп танудың тиісті критерийлері орындалса, тиісті активтің бастапқы құнына кіргізіледі. Тозу, негізгі құралдардың пайдалы қызмет мерзіміне негізделіп, тура әдіспен есептеледі. Кейбір активтердің есептелген пайдалы қызмет мерзімі төмендегідей көрсетілген:

Негізгі құралдардың жіктелуі	Пайдаланылу мерзімі
Ғимараттар мен құрылыстар	8 – 100 жыл
Машиналар, жабдық және көлік құралдары	2 – 50 жыл
Өзгесі	2 – 20 жыл

Активтер сатылғанда немесе істен шығарылғанда олардың құны және жинақталған тозу шығынға жазылады, ал олардың істен шығуының нәтижесінде түзілетін кез келген пайда немесе залал пайда немесе залал және өзге де жиынтық табыс туралы шоғырландырылған есепке кіргізіледі.

Негізгі құралдар іске пайдалануға берілгеннен кейін болған шығыстар, айталық, ағымдағы жөндеу мен қызмет көрсету шығыстары, әдетте бұл шығыстар туындаған тиісті кезеңнің шығындарына жатқызылады. Негізгі құралды пайдаланудан келеді деп күтілетін болашақ экономикалық тиімділіктің бастапқыда бағаланған көрсеткіштерінен артуына (пайдалы қызмет мерзімінің, қуаттылығының және т.с. артуы) әкелетін шығыстар негізгі құралдардың қосымша құны ретінде капиталға айналдырылады.

Негізгі құралдың тарату құны, пайдалы қызмет мерзімі және тозуын есептеу әдісі әр қаржылық жылдың соңында қайта қаралып, қажеттілік болған жағдайда перспективалы түрде түзетіледі.

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Ұзақ мерзімді активтердің құнсыздануы

Әрбір есепті кезеңге Топ барлау мен бағалау бойынша активтердің, негізгі құралдардың, материалдық емес активтердің, еншілес ұйымдарға салынған инвестициялардың және қауымдастырылған компаниялар мен бірлескен кәсіпорындарға салынған инвестициялардың (бұдан әрі – «ұзақ мерзімді активтер») баланстық құнының құнсыздану белгілерінің бар-жоғына тексеру жүргізеді. Осындай белгілер байқалған жағдайда құнсызданудан болған залал мөлшерін (егер ондай бар болса) айқындау мақсатында тиісті ұзақ мерзімді активтің өтелетін құны есептеледі. Өтелетін құн, сатуға жұмсалатын шығыстарды шегергенде, активтің әділ құнының немесе пайдалану құнының арасындағы ең үлкені ретінде айқындалады. Пайдаланудың құнын бағалау кезінде болашақ ақша ағындары салық салынғанға дейінгі дисконттау мөлшерлемесін пайдалану жолымен ағымдағы құнына дейін дисконтталады. Ал бұл, басшылықтың пікірінше, ақшаның уақыттағы құнының ағымдағы нарықтық бағалануын және осы активке тән тәуекелдерді көрсетеді.

Егер активтің өтелетін құны оның баланстық құнынан төмен болып шықса, онда осы активтің баланстық құны өтелетін құнына дейін төмендетіледі. Құнсызданудан болған залал бірден пайда мен залалдар есебінде көрсетіледі. Құнсызданудан болған залал кейін қалпына келтірілген жағдайда, активтің баланстық құны оның өтелетін құнын жаңадан бағалау нәтижесінде алынған сомаға дейін артады, бұл срайда оның жаңа баланстық құны, егер осы актив бойынша алдыңғы жылдардағы құнсызданудан болған залал бейнеленбесе, анықталатын баланстық құнынан асып кетпеуге тиіс. Құнсызданудан болған шығынның қалпына келтірілуі пайда мен залал есебінде бірден көрсетіледі.

Материалдық емес активтер

Материалдық емес активтер жинақталған амортизация мен құнсызданудан жинақталған залал шегерілгеннен кейін өзіндік құны бойынша есепке алынады. Материалдық емес активтердің амортизациясы тура әдіс бойынша есептеледі және актив пайдалануға дайын болған кезден басталады. Материалдық емес активтер келісімшарт аясындағы немесе басқа құқықтардан келіп шыққан жағдайда немесе олар бөлінетін активтер болса, яғни оларды жеке немесе басқа активтермен бірге сатуға болатын болса, есеп жүргізуге қолайлы деп саналады.

Материалдық емес активтерге жер қойнауын пайдалану құқықтары және өзге де материалдық емес активтер кіреді. Жер қойнауын пайдалану құқықтары кен орындарында коммерциялық өндіру басталғаннан бастап нақты кен өндіру бойынша тозуды есептеп жазудың өндірістік әдісін пайдалану арқылы амортизацияланады. Өзге материалдық емес активтерге бағдарламалық жасақтаманың лицензиясы кіреді. Амортизация материалдық емес активтердің есептік 1-10 жыл пайдалы қолданылу мерзімі негізге алынып тура әдіс бойынша есептеледі.

Болжамды пайдалы қызмет мерзімдері, жоюдың құны және амортизацияны есептеу әдісі әр жылдың соңында талданады және қажет болған жағдайда түзетіледі.

Ақшалай қаражатпен төленген дивидендтер

Дивидендтердің бөлінуі бекітілген және бұдан былай Компанияның ұйғаруында болмайтын кезде Компания дивиденд төлеуге қатысты міндеттемені таниды. Тиісті сома меншікті капиталдың құрамында тікелей танылады.

Қаржы құралдары

Бағалау бойынша негізгі тәсілдемелер

Хеджерлеу құралдары болып анықталған және сондай сипатта тиімді болатындарынан басқа, қаржылық мынадай санаттар бойынша жіктеледі:

- амортизациялық құны;
- пайда немесе залал арқылы әділ құны;
- өзге де жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша.

Топтың қаржы құралдарына қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер кіреді, олар төменде көрсетілгендей, амортизациялық құны бойынша бейнеленеді.

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Қаржы құралдары (жалғасы)

Амортизациялық құн негізгі борышты шегерілген, бірақ есептелген пайыздар қосылғаннан кейінгі активтің бастапқы құны, ал қаржылық активтер үшін – құнсызданудан болған кез келген залалдар есептен шығарылғаннан кейінгі активтің бастапқы құны болып табылады. Есептелген пайыздарға тиімді пайыз мөлшерлемесі әдісін қолдану арқылы алғашқы тану кезінде кейінге қалдырылған мәміле шығындарының амортизациясы, сондай-ақ өтеу сомасына қарай кез келген сыйлықақы немесе дисконт кіреді. Есептелген пайыздық табыстар және есептелген пайыздық шығындар, соның ішінде есептелген купондық табыс және амортизациялық дисконт немесе сыйлықақы (алғашқы тану кезінде кейінге қалдырылған комиссияны: (егер бар болса) қоса алғанда), жеке көрсетілмейді, олар қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептегі активтер мен міндеттемелердің тиісті баптарының баланстық құнына кіргізіледі.

Тиімді пайыз мөлшерлемесі әдісі – бұл әр кезеңде құралдың баланстық құнына тұрақты пайыз мөлшерлемесін (тиімді пайыз мөлшерлемесін) қамтамасыз ету мақсатымен тиісті кезеңнің барысында пайыздық табыстарды немесе пайыздық шығындарды тану әдісі. Тиімді пайыз мөлшерлемесі – бұл болашақтағы есептік ақшалай төлемдерді немесе түсімдерді (кредиттер бойынша болашақ шығындарды қоспағанда) қаржы құралының болжалды қолданылу мерзімінің ішінде немесе, тиісті жағдайларда, неғұрлым қысқа мерзімнің ішінде, қаржы құралының таза баланстық құнына дейін дәл дисконттайтын мөлшерлеме. Тиімді пайыз мөлшерлемесі әдісі - мөлшерлемесі құбылмалы құралдар бойынша ақша ағындарын пайыздың келесі өзгертін күніне дейін дисконттау үшін пайдаланылады, тек бұған сыйлықақы немесе дисконт жатпайды, олар бұл құрал үшін көрсетілген кредит спрэдин құбылмалы мөлшерлеме немесе нарықтық мәніне қарай белгіленбейтін басқа ауыспалы факторлар бойынша бейнелейді. Мұндай сыйлықақы немесе дисконттар құралдың айналымда болуының болжалды мерзімінде амортизацияланады. Дисконтталған құнды есептеуге келісімшарттың тараптары төлеген және алған, тиімді пайыз мөлшерлемесінің ажырамас бөлігін құрайтын барлық комиссиялар кіреді.

Қаржылық активтерді жіктеу

Топтың қаржылық активтеріне қысқа мерзімді банктік салымдар (15-ескерту), ақшалай қаражат және оның баламалары (14-ескерту), дебиторлық берешек (13-ескерту) және инвестициялық бағалы қағаздар (10-ескерту) кіреді. Басшылық қаржылық активтердің жіктелімін алғашқы тану кезінде анықтайды. Дебиторлық берешек алғашқы тану кезінде әділ құны бойынша бейнеленеді де, оған мәміле бойынша шығыстар қосылады. Кейіннен дебиторлық берешек тиімді пайыз мөлшерлемесін қолдану арқылы амортизациялық құны бойынша бейнеленеді.

Өзге де дебиторлық берешек белсенді нарықта бағасы белгіленбейтін, төлемдері тиянақталған немесе анықталатын, туынды емес қаржылық активтер болып табылады, тек оларға Топ алдағы болашақта сатуға ниеттеніп отырған активтер жатпайды. Олар қысқа мерзімді активтерге кіргізілген, алайда өтеу мерзімі есепті күннен кейін 12 айдан асатын активтер бұған жатпайды – олар ұзақ мерзімді активтер деп жіктеледі.

Қаржылық міндеттемелерді жіктеу

Топтың қаржылық міндеттемелеріне амортизациялық құны бойынша бейнеленетін қаржылық міндеттемелер кіреді. Топтың қаржылық міндеттемелері алынған қарыздар, кредиторлық және өзге де берешек, еншілес ұйымды сатып алу үшін кредиторлық берешек, шарттар міндеттемелер, қаржылық жалгерлік бойынша міндеттемелер түрінде көрсетілген.

Қаржы құралдарын бастапқы тану

Қаржы құралдары бастапқыда әділ құны бойынша есепке алынады және оған мәміле бойынша болған шығындар қосылады. Бастапқы тану кезінде әділ құнның ең жақсы растауы мәміленің бағасы болып табылады. Қаржы құралының әділ құны және мәміле бағасының арасында (сол кезде нарықта байқалып отырған, соған ұқсас қаржы құралымен немесе кіретін айналымы шама ретінде нарықтардың нақты деректері ғана пайдаланылатын бағалау әдісімен жасалатын басқа мәмілелермен расталуы мүмкін болатын) айырмашылық болған жағдайда ғана пайда немесе залал бастапқы тану сәтінде есепке алынады.

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Қаржы құралдары (жалғасы)

Қаржылық активтерді кейінгі бағалау

Егер мына екі критерий сақталса, қаржылық актив амортизациялық құны бойынша есепке алынады:

- Бизнес-модельдің мақсаты шарт аясындағы барлық ақша ағындарын алу үшін қаржылық активті ұстап қалу болып табылса; және
- Шарт аясындағы ақша ағындары пайыздық сыйақы және негізгі борыш бойынша төлемдер түрінде ғана болса.

Бастапқы танылғаннан кейін олар тиімді пайыз мөлшерлемесі әдісін қолдану арқылы амортизациялық құны бойынша бағаланады. Егер дисконттаудың әсері елеулі болмаса, дисконттау қолданылмауы мүмкін.

Қаржылық активтерді тануды тоқтату

Мына жағдайда Топ қаржылық активтерді тануды тоқтатады, (а) бұл активтер өтелгенде немесе бұл активтермен байланысты ақша ағындарына құқықтардың мерзімі өткенде, немесе (б) Топ қаржылық активтерден алынатын ақша ағындарына құқықтарды басқа біреуге бергенде немесе табыстау туралы келісім жасағанда, және осы орайда (і) бұл активтерге иелік етуге байланысты барлық елеулі тәуекелдер мен тиімділіктерді де табыстаса, немесе (ii) бұл активтерге иелік етуге байланысты барлық елеулі тәуекелдер мен тиімділіктерді табыстамаса және сақтап та қалмаса, бірақ бұл активтерге қатысты бақылау құқығынан айырылса. Контрагенттің қарастырылып отырған активті тұтас зат ретінде, сатуға қосымша шектеулер қою қажеттігінеіз тәуелсіз үшінші тарапқа сатуға іс жүзінде мүмкіндігі болмаған жағдайда, бақылау құқығы сақталады.

Амортизациялық құны бойынша бейнеленетін қаржылық активтердің құнсыздануы

Құнсызданудан болжанатын залалдар кәсіпорынға тиесілі шарт аясындағы барлық ақша ағындарының және ол іс жүзінде алынады деп күтіп отырған ақша ағындарының айырмасы ретінде анықталады («ақшалай қаражаттың тапшылығы»). Бұл айырма бастапқы тиімді пайыз мөлшерлемесі бойынша (немесе сатып алынған немесе құрылған кредиттік құнсызданған қаржылық активтер бойынша кредитке түзету жасалып тиімді пайыз мөлшерлемесі бойынша) дисконтталады. Қаржылық активтердің құнсыздануын бағалау жеке, сол сияқты ұжымдық түрде де жүргізілуі мүмкін, және ол кәсіпорынның өзінің кредит тәуекелін қалай басқаратынына негізделген. Егер ұйымның құны үлкен дебиторлық берешегі аздаған мөлшерде болса және бұл дебиторлық берешек шот негізінде (яғни жеке) басқарылса, мұндай жағдайда құнсыздануды резервтер матрицасына негіздеу мақсатқа сай болмауы мүмкін, өйткені мұндай матрицаның жеке дебиторлық берешектің болжалды кредиттік залалдарына сәйкес келуі екіталай.

Кредит залалдарын тану бұдан былай Топтың құнсыздану оқиғасын анықтаған-анықтамағанына тәуелді емес. Оның орнына Топ кредит тәуекелін бағалау және болжалды кредит тәуекелдерін бағалау кезінде анағұрлым кең ақпарат спектрін, соның ішінде құрал бойынша болашақ ақша ағындарының болжалды жиналғыштығына әсерін тигізетін бұрынғы оқиғаларды, ағымдағы жағдайларды, ақылға қонымды және негізделген болжамдарды есепке алады.

Осы перспективалы тәсілдемені қолданғанда мына төмендегілердің аражігі ажыратылады:

- бастапқы танылған сәттен бастап кредиттік қасиеті елеулі түрде нашарламаған немесе кредит тәуекелі төмен қаржы құралдары («1-кезең»);
- бастапқы танылған сәттен бастап кредиттік қасиеті елеулі түрде нашарлаған және кредит тәуекелі төмен болып табылмайтын қаржы құралдары («2-кезең»);
- «3-кезеңде» есепті күні құнсызданудың объективті белгілері бар қаржылық активтер қамтылады.

«12 айлық күтілетін кредит залалдары» бірінші санат үшін танылады, ал «қызмет мерзімі ішінде күтілетін кредит залалдары» екінші санат үшін танылады.

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Қаржы құралдары (жалғасы)

Егер амортизациялық құны бойынша есепке алынатын құнсыздандырылған қаржылық активтің шарттары контрагенттегі қаржы қиындықтарына байланысты қайта қаралса немесе өзге жолмен өзгертілсе, құнсыздануды бағалау кезінде шарттар өзгергенге дейінгі бастапқы тиімді пайыз мөлшерлемесі қолданылады.

Үмітсіз активтер активті қалпына келтіру үшін барлық қажетті рәсімдер аяқталғаннан және залалдың сомасы анықталғаннан кейін, құнсыздануға арналған тиісті резервтің есебіне есептен шығарылады. Бұрын есептен шығарылған сомалардың кейіннен қалпына келтірілуі жыл бойынша пайданың немесе залалдың құрамында құнсызданудан болған залалдың есебіне жатқызылады.

Ақшалай қаражат және оның баламалары

Қаржылық жағдай туралы есепте ақшалай қаражат және оның баламалары банктердегі және кассадағы ақшалай қаражатты, құнының болмашы өзгеру тәуекеліне ұшырауы ықтимал және өтеу мерзімі 3 ай немесе одан аз қысқа мерзімді депозиттерді қамтиды. Ақшалай қаражаттың қозғалысы туралы шоғырландырылған есептің мақсаты үшін ақшалай қаражат пен оның баламалары жоғарыда берілген анықтама бойынша және өтелмеген банктік овердрафттарды шегергендегі ақшалай қаражаттан және оның баламаларынан тұрады, өйткені олар Топтың ақшалай қаражатты басқару жөніндегі қызметінің ажырамас бөлігі болып саналады.

Резервтер

Топтың өтеуі қажет, бұрынғы оқиғалардың нәтижесінде пайда болған ағымдағы міндеттемелері (заңды немесе тәжірибеден келіп шығатын) болған жағдайда, резервтер есеп жүргізуде көрсетіледі, және де мұндай міндеттемелердің көлемін айтарлықтай дәл дәрежеде бағалауға болады.

Есеп жүргізуде бейнеленетін болашақ шығындар резервінің шамасы есепті күні бұл міндеттемелерге тән тәуекелдер мен белгісіздіктер ескеріліп анықталған, міндеттемелерді өтеу үшін қажетті соманың ең дұрыс бағасы болып табылады. Егер болашақ шығындар резервінің шамасы міндеттемелерді өтеу бойынша болжалды ақша ағындарының негізінде есептелсе, онда болашақ шығындар резерві осындай ақша ағындарының дисконтталған құны ретінде анықталады (егер уақыт өлшемінде ақша құнының әсері елеулі болса).

Табыстар мен шығындарды тану

Түсімді тану

Сатып алушылармен шарттар бойынша алтын құймаларын өткізуден алынған түсім, сатып алушыға тауарларды бақылау құқығы Топ осы тауарларға немесе қызметтерге айырбас алынады деп күтетін өтемді бейнелейтін сомада берілетін жағдайда, - танылады.

Түсімді тану кезінде Топ мынадай қадамдарды жүзеге асырады:

- тұтынушымен арадағы шартты сәйкестендіру;
- шарт шеңберінде орындалуға тиіс міндеттемені сәйкестендіру;
- мәміле бағасын анықтау;
- мәміленің бағасын шарт шеңберінде орындалуға тиіс жеке міндеттемелердің арасында бөлу;
- шарт шеңберінде орындалуға тиіс міндеттеме орындалған сәтте (немесе орындалуына қарай) түсімді тану.

Түсім белгілі бір уақыт мезетінде немесе Топ өзінің клиенттеріне уәделі тауарларды табыстай отырып орындау бойынша міндеттемелерін орындайтын уақыттың ішінде (немесе орындауына қарай) танылады.

Табыстар алынған немесе алынуға тиіс қаражаттың әділ құны бойынша бағаланады. Алынған өтемнің әділ құнын анық бағалау мүмкін болмайтын кезде, табыс берілген тауарлар мен көрсетілген қызметтердің әділ құны бойынша бағаланады.

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Табыстар мен шығындарды тану (жалғасы)

Шарт бойынша міндеттемелер

Шарт бойынша міндеттеме – бұл Топ сатып алушыдан өтемін алған (немесе өтемі төленуге тиіс) тауарларды немесе қызметтерді сатып алушыға табыстау міндеті. Егер Топ тауарды немесе қызметті сатып алушыға табыстағанға дейін, сатып алушы оның өтемін ертерек төлесе, онда шарт бойынша міндеттеме төлем жүзеге асырылған сәтте немесе төлем төленуге тиіс болатын сәтте танылады (ненің ертерек болатынына қарай). Топ шарт бойынша өзінің міндеттерін орындайтын жағдайда, шарт бойынша міндеттемелер түсім ретінде танылады.

Сыйақыдан алынған табыс

Табыс пайыздарды есептеу кезінде тиімді пайыз мөлшерлемесі әдісі қолданылып, яғни қаржы құралының айналымда болуының болжалды ұзақтығы кезеңіндегі ақшалай қаражаттың бағдарлы болашақ түсімдерін қаржылық активтің таза баланстық құнына дейін дисконттайтын мөлшерлеме бойынша танылады. Пайыздық табыс пайда мен залал және өзге де жиынтық табыс туралы шоғырландырылған есепте қаржылық табыстар құрамына кіргізіледі.

Шығындар

Шығындар тиісті тауарлар немесе көрсетілетін қызметтер, ақшалай қаражаттың немесе оның баламаларының қашан төленгеніне байланысты, іс жүзінде алынған сәтте есепке алынады және шоғырландырылған қаржылық есептілікте өзінің тиісті кезеңінде көрсетіледі.

Тауарлы-материалдық қорлар

Топтың тауарлы-материалдық қорларына тауарлар, аяқталмаған өндіріс, дайын өнім өндіру және қызмет көрсету барысында пайдалануға арналған шикізат пен материалдар кіреді. Топ қорларды мына шаманың кішісі: өзіндік құны немесе өткізудің ықтимал таза құны бойынша бағалайды.

Тауарлы-материалдық қорлардың өзіндік құнына сатып алуға кеткен барлық нақты шығыстар, өңдеу бойынша шығыстар және тауарлы-материалдық қорларды қазіргі күйіне және ағымдағы орналасқан жеріне жеткізу мақсатында жасалған өзге де шығыстар кіреді. Тауарлы-материалдық қорлар орташа есеппен күн әдісі бойынша есепке алынады.

Тауарлы-материалдық қорлар мына екі шаманың кішісі: өзіндік құны немесе өткізудің таза құны бойынша есепке алынады. Топ өтімді емес және аз пайдаланылатын тауарлы-материалдық қорлардың құнын өткізудің таза құнына дейін азайту арқылы тиісті резервті бейнелейді. Осындай тауарлы-материалдық қорлардың істен шығуынан түсетін өткізудің нақты сомасы өткізудің таза құнынан өзгешеленуі мүмкін. Осындай кез келген айырмашылық болашақ операциялық нәтижелерге елеулі әсер етуі мүмкін.

Ағымдағы корпоративтік табыс салығы

Ағымдағы және алдыңғы кезеңдердегі ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша салықтық активтер мен міндеттемелер салық органдары тарапынан өтеледі немесе салық органдарына төленеді деп топшыланатын сома бойынша бағаланады. Бұл соманы есептеу үшін қолданылатын салық мөлшерлемелері мен салық заңнамасы – бұл Топ өз қызметін жүзеге асыратын және салық салынатын табысын алатын елдерде есепті күні қабылданған немесе іс жүзінде қабылданған мөлшерлемелер мен заңнама.

Тікелей капиталда танылған баптарға қатысты ағымдағы корпоративтік табыс салығы капиталдың құрамында танылады.

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы

Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау мақсатында есепті күндегі активтер мен міндеттемелердің салық базасының және олардың ағымдағы құнының арасындағы уақыт айырмаларын айқындау жолымен міндеттемелер әдісі бойынша есептеледі.

Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша міндеттемелер салық салынатын барлық уақыт айырмалары бойынша танылады. Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер барлық шегерілетін уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салықтық жеңілдіктер мен пайдаланылмаған салықтық залалдар бойынша, салық салынатын пайданың болу ықтималдығы елеулі болатындай дәрежеде танылады, аталған пайдаға қарсы шегерілетін уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салықтық жеңілдіктер мен пайдаланылмаған салықтық шығындар есепке алынуы мүмкін. Бизнесі біріктіру болып табылмайтын мәміле барысында активті немесе міндеттемені бастапқы танудың нәтижесінде уақыт айырмасы туындайтын және ол операция жүзеге асырылған сәтте не бухгалтерлік пайдаға, не салық салынатын пайдаға немесе залалға әсер етпейтін жағдайда салықтық активтер мен салықтық міндеттемелер шоғырландырылған қаржылық есептілікте бейнеленбейді.

Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтердің ағымдағы құны әрбір есепті күнге қайта қарастырылып, кейінге қалдырылған салықтық активтердің барлығын немесе бір бөлігін пайдалануға мүмкіндік беретін салық салынатын жеткілікті пайданың алынуы күмәнді деп бағаланатындай дәрежеде төмендетіледі.

Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша танылмаған активтер әрбір есепті күнге қайта қарастырылып, салық салынатын болашақ пайда кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтерді пайдалануға мүмкіндік береді деген жоғары ықтималдық туындаған дәрежеде танылады.

Кейінге қалдырылған салықтық активтер мен міндеттемелер есепті күні заңнамада бекітілген немесе бекітіледі дерлік салық салу мөлшерлемелерін (сол сияқты салық заңнамасының ережелерін) қолдану жолымен есептеледі және салықтық активті іске асыру немесе міндеттемелерді өтеу кезеңінде әрекет етеді деп болжанады. Кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер мен активтерді бағалау активтер мен міндеттемелердің баланстық құнының орнын толтыру немесе өтеу тәсілдеріне қатысты Топтың ниетінің салықтық салдарын бейнелейді (есепті күндегі жағдайы бойынша).

Қызметкерлер сыйақыларынан аударымдар

Топ 2019 жылы Қазақстан Республикасының салық заңнамасына сәйкес еңбекақыдан және материалдық игіліктерді қоса алғанда, жұмыскерлерге жасалатын өзге төлемдерден бірыңғай 9.5% мөлшерлемесі бойынша Қазақстан Республикасының бюджетіне әлеуметтік салық төледі (2018 жыл: 9.5%). Әлеуметтік салық сәмасының 3.5% мөлшеріндегі бір бөлігі «Мемлекеттік әлеуметтік сақтандыру қоры» АҚ-ға аударылады (2018 жыл: 3.5%).

2019 жылы Топ еңбекақының және материалдық игіліктерді қоса алғанда, жұмыскерлерге жасалатын өзге төлемдердің 1.5%-ы мөлшерінде медициналық сақтандыру бойынша міндетті жарналарды төледі.

2019 жылы Топ сонымен қатар «Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қоры» АҚ-ға аударымдар ретінде қызметкерлерінің жалақысының 10% мөлшерінде міндетті зейнетақы жарналарын ұстап қалып отырды. Топ еңбек жағдайлары зиянды жұмыстармен қамтылған жұмыскерлердің пайдасына жалақыдан 5% мөлшерлемесі бойынша міндетті кәсіптік зейнетақы жарналарын қосымша төлейді.

Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорына аударымдардан басқа, Топ еңбекақыдан және материалдық игіліктерді қоса алғанда, жұмыскерлерге жасалатын өзге төлемдерден бірыңғай 10% мөлшерлемесі бойынша жеке табыс салығын ұстап қалады.

**2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ҚАТЫСТЫ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Қосылған құн салығы

Салық органдары сатылымдар мен сатып алулар бойынша қосылған құн салығы (бұдан әрі – «ҚҚС») бойынша нетто негізде есеп жүргізуге және өтеуге асыруға рұқсат етеді.

Төленетін ҚҚС

Өткізу кезінде туындайтын ҚҚС тауарлар жөнелтілген немесе қызметтер көрсетілген кезде салық органдарына төленуге жатады. Сатып алу бойынша ҚҚС жеткізушіден салықтық шот-фактура алынған кезде өткізу бойынша ҚҚС-пен есепке алынуға тиіс. Салық заңнамасы бойынша ҚҚС бойынша міндеттемелерді есептеуді және төлеуді таза негізде жүргізуге рұқсат етіледі. Сәйкесінше, қаржылық жағдай туралы есеп жасалған күні есепке жатқызылмаған өткізу және сатып алу операциялары бойынша ҚҚС қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте таза негізде танылды.

Сонымен қатар, есепті күні есеп айырысу үдерісі аяқталмаған сатылымдарға жататын ҚҚС төленуге тиіс ҚҚС-тің сомасына кіргізіледі. Күмәнді берешек бойынша резерв қалыптастырылған жағдайларда, құнсызданудан болған залал берешектің бүкіл сомасы, соның ішінде ҚҚС бойынша есепке алынады. ҚҚС бойынша тиісті міндеттеме салық салу мақсатында дебиторлық берешек есептен шығарылғанға дейін есептілікте бейнеленеді. Төленетін ҚҚС қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте төленетін салықтар деген бапқа кіргізілді.

Өтелетін ҚҚС

Өтелетін ҚҚС есепті күнгі жағдай бойынша төленбеген сатып алуларға жатқызылады. Өтелетін ҚҚС сатылымдарға жатқызылатын ҚҚС бойынша, сатып алу үшін төлем жасалуына қарай берешек сомасына қарсы есепке алу арқылы қайтарылуға тиіс. Өтелетін ҚҚС қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте өтелетін салықтар бабында көрсетілген.

Шартты активтер мен міндеттемелер

Шартты активтер шоғырландырылған қаржылық есептілікте бейнеленбейді, бірақ олар экономикалық тиімділіктің ағылып келуі ықтимал болғанда қаржылық есептілікте ашылуға тиіс.

Шартты міндеттемелер тек осындай міндеттемелерді өтеуге байланысты көлемін жеткілікті дәрежеде дәл анықтауға болатын ресурстардың істен шығуы қажет етілетін жағдайда ғана шоғырландырылған қаржылық есептілікте бейнеленеді.

Есепті күннен кейінгі оқиғалар

Жыл аяқталғаннан кейін болған және қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп дайындалған күні Топтың жағдайы туралы қосымша ақпарат беретін оқиғалар (түзету оқиғалары) шоғырландырылған қаржылық есептілікте бейнеленеді. Жыл аяқталғаннан кейін болған және түзету оқиғалары болып табылмайтын оқиғалар, тек егер олар маңызды болса, ескертулерде ашылып көрсетіледі.

Байланысқан тараптармен жүргізілген операциялар

«Байланысқан тараптар туралы ақпаратты ашу» 24-ші ХБЕС (IAS) бойынша, Топ байланысқан тараптардың арасындағы өзара қарым-қатынастың сипатын, сондай-ақ бұл қарым-қатынастың шоғырландырылған қаржылық есептілікке тигізетін әлеуетті әсерін түсіну үшін қажетті бұл операциялар мен өзара есеп айырысудың өтелмеген қалдықтары туралы ақпаратты ашады.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте байланысқан тараптар болып басқа тараптың операциялық және қаржылық шешімдерін бақылауға немесе оларға елеулі түрде әсер етуге мүмкіндігі бар тараптар саналады. Тараптардың байланысқан болып табылатын-табылмайтыны туралы мәселені шешкен кезде тараптардың өзара қарым-қатынасының заңдық нысаны ғана емес, оның мазмұны да назарға алынады.

**2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ҚАТЫСТЫ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**

5. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК ПАЙЫМДАУЛАР ЖӘНЕ БАҒАЛАУ

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті ХҚЕС-ке сәйкес дайындауда Топ басшылығының пайымдамалар дайындауы және активтер мен міндеттемелердің есепке алынған сомаларына әсерін тигізетін субъективті бағалаулар мен болжамдарды пайдалануы және шоғырландырылған қаржылық есептілікте есепті күнге қарайғы әлеуетті активтер мен міндеттемелердің және есепті кезеңдегі табыстар мен шығындардың ескерілген сомалары туралы ақпаратты ашып көрсетуі қарастырылады. Бағалаудың тарихи білім мен басқа да елеулі факторларға негізделетініне қарамастан, оқиғалар немесе іс-әрекеттер басқаша болып, соның нәтижесінде нақты нәтижелер бұл пайымдаулардан өзгеше болуы мүмкін.

Келесі қаржылық жылда активтер мен міндеттемелердің баланстық құнына материалдық түзету жасалудың елеулі қатері бар белгісіздікті есепті күндегі бағалаудың болашақ және басқа да негізгі көздері бойынша негізгі жорамалдар төменде талқыланады:

Ұзақ мерзімді активтердің құнсыздануы

Әрбір есепті күнге Топ ұзақ мерзімді активтердің баланстық құнының құнсыздану индикаторларының бар-жоғын анықтау үшін тексеру жүргізеді.

Құнсыздану ағымдағы бәсекелестік орта, саланың күтулу өсуіндегі өзгеріс, болашақта қаржыландырудың қолжетімді болуындағы өзгеріс, технологиялық тұрғыдан ескіру, қызмет көрсетуді тоқтату, орнын алмастыруға кететін ағымдағы шығыстар және елеулі құнсызданудың бар екенін айғақтайтын басқа да жағдаят өзгерістері сияқты көптеген факторларға негізделеді.

Осындай индикаторлар бар болған жағдайда активтердің өтелетін құны бағаланып, активтердің баланстық құнымен салыстырылады. Активтердің баланстық құны олардың өтелетін құнынан асатын жағдайда құнсыздану бар деп танылады. Өтелетін құн екі мәнді ең үлкені: сатуға жұмсалатын шығыстарды шегергендегі активтердің әділ құны немесе пайдалану құны болып анықталады. Пайдаланудың құнын бағалау кезінде есептік болашақ ақша ағындары салық салынғанға дейін дисконттау мөлшерлемесін пайдалану жолымен олардың ағымдағы құнына дейін дисконтталады, ал ол, басшылықтың ойынша, ақшаның уақыттағы құнының ағымдағы нарықтық бағалануын, активтерге тән тәуекелдерді бейнелейді. Бағаланып отырған өтелетін құндағы өзгеріс оның құнсыздануына немесе болашақ кезеңдерде қалпына келтірілуіне алып келуі мүмкін.

Топтың қаржылық емес активтеріне негізінен негізгі құралдар, соның ішінде тау-кен активтері, материалдық емес активтер және барлау мен бағалау жөніндегі активтер, еншілес ұйымдарға, бірлескен және қауымдастырылған ұйымдарға салынған инвестициялар кіреді.

2019 жылдың ішінде Топ басшылығы қаржылық емес активтердің құнсыздануының индикаторларын анықтады. Егжей-тегжейлі талдаудың нәтижесі бойынша ұзақ мерзімді активтердің құнсыздануынан болған жалпы сомасы 12,728,011 мың теңге залал танылды (2018 жыл: нөл теңге) (24-ескерту).

«ШалкияЦинк ЛТД» АҚ

«ШалкияЦинк ЛТД» АҚ-ның таза активтерін пайдалану құндылығын бағалау кезінде Топ басшылығы келесі негізгі жорамалды пайдаланды:

- дисконттау мөлшерлемесі (капитал құны) 11.31% мөлшерінде;
- фабриканың жобалық қуаттылығы 4,000 мың тоннаға шығуы 2023 жылы жоспарлануда;
- жобаны іске асыру кезеңі 2045 жылға дейін;
- мырыштың болжамды бағасы тоннасына 2,333 АҚШ долларын құрайды және болжамдық кезеңде АҚШ ЖІӨ дефляторына индекстеледі.

«Тау-Кен Темір» ЖШС

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша "Тау-Кен Темір" ЖШС еншілес компаниясының таза активтерінің баланстық құны 36 ХҚЕС (IFRS) сәйкес істен шығу шығындарын шегергендегі активтің әділ құнынан аспайды.

5. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК ПАЙЫМДАУЛАР ЖӘНЕ БАҒАЛАУ (ЖАЛҒАСЫ)

Негізгі құралдардың пайдалы қызмет мерзімдері

Топ негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің пайдалы қызмет мерзімдерін әр жылдың есепті кезеңінің соңына қарай қарастырады. Активтің пайдалы қызмет мерзімінің бағалануы мынадай факторларға: экономикалық тұрғыдан пайдалануға, жөндеу және қызмет көрсету жөніндегі бағдарламаларға, технологиялық жақсартуларға және өзге де іскерлік жағдайларға байланысты. Негізгі құралдардың пайдалы қызмет мерзімдеріне басшылықтың берген бағасы осы шоғырландырылған қаржылық есептілік күнінде қолда бар тиісті ақпаратты бейнелейді.

Ескірген және өтімді емес тауарлы-материалдық қорлардың құнын азайту

Тауарлы-материалдық қорлар мына екі шаманың кішісі бойынша есепке алынады: өзіндік құны немесе өткізудің таза құны бойынша. Егер өтімді емес және аз пайдаланылатын тауарлы-материалдық қорлардың құны өзіндік құнынан аспаса, Топ оны өткізудің таза құнына дейін азайтады. Осындай тауарлы-материалдық қорлардың істен шығуынан түсетін өткізудің нақты сомасы өткізудің таза құнынан өзгешеленуі мүмкін. Осындай кез келген айырмашылық болашақ операциялық нәтижелерге елеулі әсер етуі мүмкін.

Салық салу

Әр түрлі қазақстандық заңнамалық актілер мен нормалар әрдайым анық жазыла бермейді. Жергілікті, аймақтық және республикалық салық органдары арасында пікір қайшылығы болатын жағдайлар кездеседі. Бұл орайда, салық органдары қосымша салықтарды есептеген жағдайда айыппұл мен өсімпұлдың қолданыстағы мөлшерлері елеулі көлемде белгіленген: айыппұл көлемі қоса есептелген салықтың 50%-ын құрайды, ал өсімпұлдың мөлшері уақтылы төленбеген салық сомасы бойынша есептегенде Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі белгілеген қайта қаржыландыру мөлшерлемесінің 1.25-ына тең. Нәтижесінде айыппұлдар мен өсімпұлдар қоса есептелген салықтар сомасынан айтарлықтай асып кетуі мүмкін.

Жоғарыда көрсетілген белгісіздікке орай, салықтардың, айыппұл санкциялары мен өсімпұлдардың әлеуетті сомасы, егер тап осындай қоса есептеу жасалса, қазіргі уақытқа дейін шығынға жатқызылған және есепті күні қоса есептелген сомалардан айтарлықтай асып кетуі мүмкін. Бағалаулар мен нақты төленген сомалардың арасындағы айырмашылықтар, егер ондайлар туындаса, болашақ операциялық нәтижелерге елеулі әсерін тигізуі мүмкін.

Кейінге қалдырылған салық активтері

Кейінге қалдырылған салық активтері, бұл активтер соған қарсы есепке жатқызылуы ықтимал болатын, салық салынатын пайданың алынуы мүмкін болатын шамада танылады.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікте тануға болатын кейінге қалдырылған салық активтерінің сомасын анықтау үшін Топ салық салынатын болашақ пайданың алынуы мүмкін мерзімдеріне және көлеміне, сондай-ақ салықты жоспарлау стратегиясына қатысты елеулі пайымдарды қолданады.

Жер телімін қалпына келтіру бойынша резерв

Топ кен орнындағы болашақ жоюдың құнына заңнама және салалық тәжірибе бойынша талап етілетін, күтілетін тарату әдісін және топырақтың құнарлылығын қалпына келтіру дәрежесін ескергеннен кейін ішкі немесе сыртқы мамандардан алынған бағалаулардың негізінде баға береді.

Жер телімін қалпына келтіру бойынша резервтің сомасы күтілетін инфляция деңгейіне орай түзетілген және ұзақ мерзімді мемлекеттік облигациялардың табыстылығынан дисконтталған міндеттемелерді өтеу үшін қажет етіледі деп болжанып отырған бағаланған шығындардың ағымдағы құны болып табылады. Жер телімін қалпына келтіру бойынша резерв «Негізгі құралдар нысанын істен шығару, ол алып жатқан телімдегі табиғи ресурстарды қалпына келтіру бойынша міндеттемелердегі және соған ұқсас өзге де міндеттемелердегі өзгерістер» атты 1-пайымдама бойынша әр есептік күні қайта қаралады және ең жақсы бағалауды көрсету үшін түзетіледі. Жабуға арналған болашақ шығындарды бағалау кезінде басшылық

5. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК ПАЙЫМДАУЛАР ЖӘНЕ БАҒАЛАУ (ЖАЛҒАСЫ)

Жер телімін қалпына келтіру бойынша резерв (жалғасы)

жасаған елеулі бағалаулар мен пайымдаулар пайдаланылды. Бұл бағалау кезінде пайдаланылған елеулі пайымдауларға дисконттау мөлшерлемесін және ақшалай қаражат ағындарының уақытта бөлінуін бағалау кіреді.

Топ басшылығының пікірінше, ұзақ мерзімді мемлекеттік облигациялардың табыстылығы қолданылатын дисконттау мөлшерлемесінің ең жақсы бағасы болып табылады. Дисконттау мөлшерлемесі басшылық болашақта кен орнындағы жер телімдерін қалпына келтіруге жұмсалады деп болжап отырған атаулы сомаға қатысты қолданылуға тиіс. Топ болашақ таратудың құнын бағалау кезінде ағымдағы жылдың бағаларын және инфляцияның ұзақ мерзімді деңгейінің орташа мәнін пайдаланады.

Global Insight агенттігі анықтаған және есептеуде пайдаланылған Қазақстан Республикасындағы инфляцияның ұзақ мерзімді мөлшерлемесі жылдық 2.8% - 5.3% ауқымында өзгеріп тұрады, ал 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша міндеттемелерді айқындау үшін пайдаланылған дисконттау мөлшерлемесі 8.11% құрады (2018 жыл: сәйкесінше, 2.8% - 7.2% және 7.78%).

«ТАУ-КЕН САМҰРЫҚ» ҰЛТТЫҚ ТАУ-КЕН КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛКЕ ҚАТЫСТЫ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

6. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР

Мың теңге	Жер	Тау-кен активтері	Ғимараттар мен құрылыстар	Машиналар мен жабдық	Келік құралдары	Пайдалану құқығы нысанындағы активтер	Басқасы	Аяқталмаған құрылыс	Барлығы
Бастапқы құны									
2017 жылғы 31 желтоқсанда	604,452	11,940,130	9,565,100	12,284,692	1,128,365	—	1,256,151	12,358,273	49,137,163
Түсімдер	—	6,356,406	307,006	764,575	2,544,048	—	253,480	8,378,568	18,604,083
Есепке алу бағалауындағы өзгерістер	—	(161,796)	—	—	—	—	—	—	(161,796)
Еңгілес ұйымды сағып алу	8,887	—	78,486	107,399	18,235	—	1,515	—	214,522
Орын ауыстырулар	—	47,510	1,089,604	(1,203,593)	1,278,776	—	36,569	(1,248,866)	—
Барлау мен бағалау жөніндегі активтерден ауыстыру	—	—	—	—	—	—	—	199,690	199,690
Тауарлы-материалдық қорлардан ауыстыру	—	—	4,125	4,713	—	—	2,001	13,574	24,413
Сатуға арналған активтерге ауыстыру	—	—	—	—	—	—	(181)	—	(181)
Құнсыздану	—	—	—	—	—	—	—	(408,006)	(408,006)
Істен шығу	(5,481)	(164,369)	(973)	(30,445)	(1,500)	—	(12,193)	(70,215)	(285,176)
2018 жылғы 31 желтоқсанда	607,858	18,017,881	11,043,348	11,927,341	4,967,924	—	1,537,342	19,223,018	67,324,712
Түсімдер									
Есепке алу бағалауындағы өзгерістер	—	5,653,412	163,890	480,156	842,577	497,420	427,586	6,365,820	14,430,861
Орын ауыстырулар	—	71,258	—	—	—	—	—	—	71,258
Барлау мен бағалау жөніндегі активтерден ауыстыру	—	2,458,304	—	—	—	—	—	—	2,458,304
Тауарлы-материалдық қорлардан ауыстыру	—	—	—	—	—	—	—	35,512	35,512
МЕА-ге ауыстыру	—	—	—	(3,322)	—	—	(7,586)	—	(10,908)
Еңгілес ұйымды сату	(8,887)	—	(71,418)	(96,169)	(8,998)	—	(667)	—	(186,139)
Құнсыздану	—	(2,098,813)	(10,008)	—	—	—	(138,148)	(3,620,178)	(5,867,147)
Істен шығу	—	(5,025)	(31,463)	(19,044)	(3,366)	—	(12,258)	(685)	(71,841)
2019 жылғы 31 желтоқсанда	598,971	24,097,017	11,760,802	12,680,991	5,830,865	497,420	1,896,490	20,822,056	78,184,612
Жинақталған тозу									
2017 жылғы 31 желтоқсанда	—	—	(650,842)	(2,183,553)	(230,222)	—	(304,989)	—	(3,369,606)
Жыл ішіндегі тозу	—	—	(392,267)	(906,292)	(320,209)	—	(170,667)	—	(1,789,435)
Істен шығулар бойынша тозу	—	—	—	6,274	400	—	8,246	—	14,920
2018 жылғы 31 желтоқсанда	—	—	(1,043,109)	(3,083,571)	(550,031)	—	(467,410)	—	(5,144,121)
Жыл ішіндегі тозу	—	—	(476,897)	(890,254)	(776,054)	(91,472)	(233,781)	—	(2,468,458)
Істен шығулар бойынша тозу	—	—	2,618	4,002	—	—	8,843	—	15,463
2019 жылғы 31 желтоқсанда	—	—	(1,517,388)	(3,969,823)	(1,326,085)	(91,472)	(692,348)	—	(7,597,116)
Баланстық құны:									
2018 жылғы 31 желтоқсанда	607,858	18,017,881	10,000,239	8,843,770	4,417,893	—	1,069,932	19,223,018	62,180,591
2019 жылғы 31 желтоқсанда	598,971	24,097,017	10,243,414	8,711,168	4,504,780	405,948	1,204,142	20,822,056	70,587,496

«ТАУ-КЕН САМҰРЫҚ» ҰЛТТЫҚ ТАУ-КЕН КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ҚАТЫСТЫ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

6. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (ЖАЛҒАСЫ)

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде есептелген тозуға мыналар кіреді: өткізілген өнімнің өзіндік құнының құрамында бейнеленген 797,514 мың теңге (2018 жыл: 702,869 мың теңге) (21-ескерту), жалпы және әкімшілік шығындар құрамындағы 129,106 мың теңге (2018: 98,860 мың теңге) (22-ескерту).

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде алынған және капиталға айналдырылған қарыздар бойынша шығындар сомасы 114,939 мың теңгені құрады (2018 жыл: 70,411 мың теңге). Капиталға айналдыруға жататын қарыздар бойынша шығын сомасын анықтау үшін пайдаланылатын мөлшерлеме 6.25% құрады және «Еуразиялық даму банкі» АҚ-дан алынған қарыз бойынша тиімді пайыз мөлшерлемесі болып табылады.

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша баланстық құны 3,332,753 мың теңге негізгі құралдар «Еуразиялық даму банкі» АҚ-дан алынған қарыз бойынша қамтамасыздық ретінде кепілге салынды (2018 жыл: 244,079 мың теңге) (18-ескерту).

2019 жылы Топ «Масальский ГОК» ЖШС және «Алайғыр БК» ЖШС негізгі құралдарының құнсыздануынан болған сомасы 5,867,147 мың теңге залалды таныды (2018 жыл: нөл теңге) (24-ескерту).

7. МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР

Мың теңге	Жер қойнауын пайдалану құқықтары	Басқасы	Барлығы
Бастапқы құны:			
2017 жылғы 31 желтоқсанда	52,504,453	264,298	52,768,751
Түсімдер	–	66,971	66,971
Еншілес ұйымдарды сатып алу	38,946	–	38,946
Істен шығу	–	(1,191)	(1,191)
Сағуға арналған активтерге ауыстыру	–	(360)	(360)
2018 жылғы 31 желтоқсанда	52,543,399	329,718	52,873,117
Түсімдер	–	22,042	22,042
Еншілес компанияны бақылаудан айырылу	(38,946)	(12)	(38,958)
Істен шығу	–	(185)	(185)
Негізгі құралдардан ауыстыру	–	10,908	10,908
Құнсыздану (i)	(5,794,412)	–	(5,794,412)
2019 жылғы 31 желтоқсанда	46,710,041	362,471	47,072,512
Жинақталған амортизация:			
2017 жылғы 31 желтоқсанда	–	(88,418)	(88,418)
Жыл ішіндегі амортизация	–	(32,690)	(32,690)
2018 жылғы 31 желтоқсанда	–	(121,108)	(121,108)
Жыл ішіндегі амортизация	–	(38,750)	(38,750)
Істен шығу бойынша амортизация	–	83	83
2019 жылғы 31 желтоқсанда	–	(159,775)	(159,775)
Баланстық құны:			
2018 жылғы 31 желтоқсанда	52,543,399	208,610	52,752,009
2019 жылғы 31 желтоқсанда	46,710,041	202,696	46,912,737

(i) 2019 жылы Топ «Масальский ГОК» ЖШС және «Алайғыр БК» ЖШС материалдық емес активтерінің құнсыздануынан болған сомасы 5,794,412 мың теңге залалды таныды (2018 жыл: нөл теңге) (24-ескерту).

2019 жыл ішіндегі материалдық емес активтердің амортизациясына мыналар кіреді: өткізілген өнімнің өзіндік құнының құрамында бейнеленген 333 мың теңге (2018 жыл: 288 мың теңге) (21-ескерту), жалпы және әкімшілік шығындар құрамындағы 12,492 мың теңге (2018 жыл: 11,818 мың теңге) (22-ескерту).

Жер қойнауын пайдалану құқықтары «ШалкияЦинк ЛТД» АҚ, «Масальский ГОК» ЖШС және «Северный Катпар» ЖШС бизнестерін біріктірудің нәтижесінде сатып алынып, танылған материалдық емес активтер болып табылады.

2019 және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың материалдық емес активтері қамтамасыздық ретінде кепілге салынған жоқ.

«ТАУ-КЕН САМУҒЫҚ» ҰЛТТЫҚ ТАУ-КЕН КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ҚАТЫСТЫ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

8. БАРЛАУ МЕН БАҒАЛАУ БОЙЫНША АКТИВТЕР

Мың теңге	Барлау мен бағалау бойынша активтер
2017 жылғы 31 желтоқсанда	6,848,471
Түсімдер	916,885
Негізгі құралдарға ауыстыру (б-ескерту)	(199,690)
Істен шығу	(1,970,033)
Сатуға арналған активтер	(2,293,618)
2018 жылғы 31 желтоқсанда	3,302,015
Істен шығу	(843,711)
Негізгі құралдарға ауыстыру (б-ескерту)	(2,458,304)
2019 жылғы 31 желтоқсанда	-

9. ҚАУЫМДАСТЫРЫЛҒАН КОМПАНИЯҒА САЛЫНҒАН ИНВЕСТИЦИЯЛАР

Мың теңге	2019 жылғы 31 желтоқсан		2018 жылғы 31 желтоқсан	
	Үлес	Сума	Үлес	Сума
«Қазцинк» ЖШС	29.8221%	459,090,814	29.8221%	483,722,801
Компания	Негізгі қызметі	Негізгі қызметін жүзеге асыратын және орналасқан елі	Топ пен Кәсіпорын арасындағы қатынастың сипаттамасы және оның қатысу әдісі бойынша есепке алынса, инвестицияның нарықтық белгіленген құны бар ма	Инвестициялардың әділ құны үлестік қатынасы және оның қатысу әдісі бойынша есепке алынса, инвестицияның нарықтық белгіленген құны бар болған жағдайда)
«Қазцинк» ЖШС	Металл кендерін өндіру және өңдеу, тазартылған металдарды шығару	Қазақстан Республикасы	Ұйым Топ Акционері үшін стратегиялық маңызды болып табылады	Бағасы белгіленбейді

Қауымдастырылған компанияға салынған инвестициялардағы өзгерістер төмендегідей көрсетілген:

Мың теңге	2019 жыл	2018 жыл
1 қаңтарда	483,722,801	443,335,588
Қауымдастырылған компанияның пайдасындағы үлес	51,578,610	46,637,013
Дивидендтер	(73,668,869)	(67,311,600)
Есептілік валютасын қайта есептеу	(2,541,728)	61,061,800
31 желтоқсанда	459,090,814	483,722,801

«Қазцинк» ЖШС

«Қазцинк» ЖШС қатысушыларының 2019 жылғы 29 наурыздағы жалпы жиналысының шешіміне сәйкес «Қазцинк» ЖШС-нің 2018 жыл қорытындысы бойынша алынған таза табысын үлестіру тәртібі бекітілді. 2019 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішінде «Қазцинк» ЖШС қатысушыларына жарияланған және төленген дивидендтердің жалпы сомасы 650,000,000 АҚШ долларын құрады, оның 193,843,650 АҚШ доллары (73,668,869 мың теңгеге баламалы) Топқа үлестірілді және ақшалай төленді.

«Қазцинк» ЖШС қатысушыларының 2018 жылғы 15 наурыздағы жалпы жиналысының шешіміне сәйкес «Қазцинк» ЖШС-нің 2017 жыл қорытындысы бойынша алынған таза табысын үлестіру тәртібі бекітілді. 2018 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішінде «Қазцинк» ЖШС қатысушыларына жарияланған дивидендтердің жалпы сомасы 700,000,000 АҚШ долларын құрады, оның 208,754,700 АҚШ доллары (67,311,600 мың теңгеге баламалы) Топқа үлестірілді және ақшалай төленді.

«ТАУ-КЕН САМУҒЫҚ» ҰЛТТЫҚ ТАУ-КЕН КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ҚАТЫСТЫ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

9. ҚАУЫМДАСТЫРЫЛҒАН КОМПАНИЯҒА САЛЫНҒАН ИНВЕСТИЦИЯЛАР (ЖАЛҒАСЫ)

Төменде қауымдастырылған компания туралы жалпыланған қаржылық ақпарат, сондай-ақ бұл ақпаратты шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі инвестицияның баланстық құнымен салыстырудың нәтижесі көрсетілген:

Мың теңге	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
Ағымдағы активтер	422,595,329	373,228,720
Ұзақ мерзімді активтер	1,513,170,608	1,656,829,585
Ағымдағы міндеттемелер	(110,027,930)	(98,006,622)
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(286,301,304)	(310,018,280)
Капитал	1,539,436,703	1,622,033,403
Инвестицияның баланстық құны	459,090,814	483,722,801

Мың теңге	2019 жыл	2018 жыл
Түсім	1,099,241,022	1,081,320,447
Таза пайда	172,955,399	156,384,518
Жыл ішіндегі таза пайдадағы Топтың үлесі	51,578,610	46,637,013

10. ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ БАҒАЛЫ ҚАҒАЗДАР

Мың теңге	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
«First Heartland Jýsan Bank» АҚ облигациялары		
Атаулы құны	10,604,910	10,604,910
Алынатын сыйақы	2,092	36,190
Дисконт	(8,424,394)	(4,829,397)
Шегеру: болжалды кредит залалдарына арналған резерв	(130,325)	(372,454)
	2,052,283	5,439,249

2018 жылдың қарашасында Қазақстан Республикасы Үкіметінің – Топтың түпкі акционерінің шешімі бойынша Топ 10,604,910 мың теңге сомасына «First Heartland Jýsan Bank» АҚ-ның (бұрын «Цеснабанк» АҚ) купондық облигацияларын сатып алды, оның айналым мерзімі 10 жыл, атаулы сыйақы мөлшерлемесі жылдық 4%.

Бұл актив амортизациялық құны бойынша есепке алынатын қаржылық актив ретінде жіктелді және тану күніндегі әділ құны бойынша бағаланды. 12.19%-ға тең дисконттау мөлшерлемесі банктің рейтингіне түзету жасау арқылы мемлекеттік бағалы қағаздардың орташа табыстылығы мөлшерлемесінің шамасында белгіленді. 2018 жылы дисконт сомасы 4,853,596 мың теңгені құрады және капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте, 970,720 мың теңге сомасындағы кейінге қалдырылған корпоративтік пайда салығы шегеріліп, үлестірілмеген пайданың құрамында бейнеленді.

2019 жылдың қаңтарында сыйақының атаулы мөлшерлемесі жылдық 0.1% деңгейіне дейін өзгертілді, сондай-ақ өтеу мерзімі 2034 жылдың 15 қаңтарына дейін ұзартылды. Облигациялардың шарттарындағы осындай елеулі өзгерістерге байланысты Топ жаңа қаржы құралын нарықтық мөлшерлеме бойынша таныды. Нәтижесінде 3,816,754 мың теңге мөлшеріндегі қосымша дисконт танылды және 677,073 мың теңге мөлшеріндегі пайдаға салынатын, кейінге қалдырылған корпоративтік салық шегерілгеннен кейін капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте үлестірілмеген пайданың құрамында бейнеленді.

2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ҚАТЫСТЫ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

11. ТАУАРЛЫ-МАТЕРИАЛДЫҚ ҚОРЛАР

Тауарлы-материалдық қорлардың құрамына мыналар кіреді:

Мың теңге	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
Дайын өнім	16,902,423	13,345,996
Аяқталмаған өндіріс	7,863,438	7,748,892
Шикізат пен материалдар	1,404,487	2,453,021
Тауарлар	260,691	2,640
Шегеру: ТМК-ны еткізудің құнына келтіру бойынша резерв	(510,203)	(33,856)
Ағымдағы ТМК, барлығы	25,920,836	23,516,693

Дайын өнім негізінен аффинаждалған алтын мен күміс құймаларынан тұрады. Аяқталмаған өндіріске негізінен алтын мен күмістің жартылай фабрикасы және алтын мен күмістің электролиті кіреді. Шикізат пен материалдарға негізінен үшінші тараптардан өңдеу үшін сатып алынған алтын мен күмістің жартылай фабрикасы.

2019 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша ұзақ мерзімді активтердің құрамына 3,756,768 мың теңге сомасындағы тауарлы-материалдық қорлар кіреді, оларды Топ дайын өнімді шығару үшін пайдалануды жоспарлап отыр (2018 жылдың 31 желтоқсанында: 2,310,181 мың теңге).

12. ӨЗГЕ ДЕ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР

Мың теңге	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
Өтелетін салықтар, корпоративтік табыс салығынан басқа	5,869,012	4,801,517
Болашақ кезең шығындары	2,942,553	2,186,578
Ұзақ мерзімді активтер үшін аванстар	194,468	2,512,950
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	373,885	307,241
Шегеру: берілген аванстардың құнсыздануы бойынша резерв	(169,828)	–
	9,210,090	9,808,286

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша болашақ кезеңдердің шығындарына ЕҚДБ-ға қарыз шарты бойынша төленген қарызды резервтеу үшін сомасы 2,942,553 мың мың теңге комиссия мен сыйақы кіреді (2018 жылғы 31 желтоқсан: 2,186,578 мың теңге) (26-ескерту).

31 желтоқсанда аяқталған жыл бойынша берілген аванстар бойынша резервтегі өзгеріс төмендегідей көрсетілген:

Мың теңге	2019 жыл	2018 жыл
1 қаңтарда	–	–
Есептелді	169,828	–
31 желтоқсанда	169,828	–

2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ҚАТЫСТЫ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

13. ӨЗГЕ ДЕ АҒЫМДАҒЫ АКТИВТЕР

Мың теңге	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
Берілген аванстар	1,634,139	238,777
Бөгде ұйымдардың дебиторлық берешегі	924,290	681,915
Өтелетін ҚҚС	859,346	1,048,281
Байланысқан тараптардың дебиторлық берешегі	143,162	33,697
Өзге де ағымдағы активтер	140,725	170,841
Шегеру: болжалды кредит залалдарына арналған резерв	(178,492)	(64,888)
	3,523,170	2,108,623

31 желтоқсанда аяқталған жыл бойынша болжалды кредит залалдарына арналған резервтегі өзгеріс төмендегідей көрсетілген:

Мың теңге	2019 жыл	2018 жыл
1 қаңтарда	64,888	14,711
Есептелді	113,604	50,177
31 желтоқсанда	178,492	64,888

14. АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТ ЖӘНЕ ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

Мың теңге	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
Банктердегі ағымдағы шоттар, АҚШ доллары	3,286,681	24,915
Банктердегі ағымдағы шоттар, теңге	2,125,001	3,457,195
90 күнге дейінгі қысқа мерзімді банктік салымдар, теңге	1,034,885	1,526,507
Банктердегі ағымдағы шоттар, еуро	899,478	29,099
Банктердегі ағымдағы шоттар, басқа валюталар	45,531	6
90 күнге дейінгі қысқа мерзімді банктік салымдар, АҚШ доллары	38,445	5,276
Кассадағы қолма-қол ақша	81	671
Шегеру: болжалды кредит залалдарына арналған резерв	(25,678)	(25)
Ақшалай қаражат және оның баламалары, барлығы	7,365,979	5,043,644

Ақшалай қаражат және оның баламалары бойынша болжалды кредит залалдарына арналған резервтегі қозғалыс төменде көрсетілген:

Мың теңге	2019 жыл	2018 жыл
1 қаңтарда	25	115,511
Есептелді/(қалпына келтірілді)	25,653	(115,486)
31 желтоқсанда	25,678	25

15. ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ БАНКТІК САЛЫМДАР

2019 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қысқа мерзімді банктік салымдар екінші деңгейдегі казахстандық банктерге, сәйкесінше, теңгемен орташа бағамдалған пайыз мөлшерлемесі жылдық 8.7% және АҚШ долларымен жылдық 2.5%-бен орналастырылды (2018 жылдың 31 желтоқсаны: сәйкесінше, теңгемен жылдық 8.13% және АҚШ долларымен жылдық 2.48%).

Мың теңге	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
Қысқа мерзімді банктік салымдар, теңге	15,745	1,881,351
Қысқа мерзімді банктік салымдар, АҚШ доллары	38,445	1,842,362
Шегеру: болжалды кредит залалдарына арналған резерв	(2,937)	(59,547)
Қысқа мерзімді банктік салымдар, барлығы	51,253	3,664,166

«ТАУ-КЕН САМУҒЫҚ» ҰЛТТЫҚ ТАУ-КЕН КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ҚАТЫСТЫ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

15. ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ БАНКТІК САЛЫМДАР (ЖАЛҒАСЫ)

Банктік салымдар бойынша болжалды кредит залалдарына арналған резервтегі қозғалыс төменде көрсетілген:

Мың теңге	2019 жыл	2018 жыл
1 қаңтарда	59,547	205,063
Қалпына келтірілді	(56,610)	(145,516)
31 желтоқсанда	2,937	59,547

16. КАПИТАЛ

Жарғылық капитал

Мың теңге	Жай акциялар	
	Саны	Сомасы
2018 және 2019 жылдардың 1 қаңтарында	292,887	252,874,907
2018 және 2019 жылдардың 31 желтоқсанында	292,887	252,874,907

Компанияның жарғылық капиталы жай акциялардан тұрады. Бір жай акция бір дауыс беруге құқық береді.

Капиталдың өзге де компоненттері

Капиталдың өзге де компоненттері Капиталдағы өзгерістер туралы есепте қауымдастырылған компания - «Қазцинк» ЖШС-нің қаржылық есептілігін Топтың ұсыну валютасына қайта есептеу бойынша резерв болып табылады.

Дивидендтер

2019 жылы Топтың Жалғыз акционері Басқармасының 2019 жылғы 20 мамырдағы шешіміне сәйкес 2018 жылдың қорытындысы бойынша 44,086,006 мың теңге, сонымен қатар 2016 жылдың қорытындысы бойынша 15,913,994 мың теңге мөлшерінде дивидендтер жарияланды және төленді.

Сонымен қатар 2019 жылы Топтың Жалғыз акционері Басқармасының 2018 жылғы 3 қыркүйектегі шешімі бойынша 2017 жылдың қорытындысы бойынша 3,600,477 мың теңге мөлшерінде дивидендтер төленді.

2018 жылдың ішінде Топтың Жалғыз акционері Басқармасының 2018 жылғы 3 қыркүйектегі шешіміне сәйкес 60,000,000 мың теңге мөлшерінде дивидендтер жарияланды және төленді.

2018 жылдың ішінде Топтың Жалғыз акционері Басқармасының 2018 жылғы 14 мамырдағы және 2018 жылғы 3 қыркүйектегі шешіміне сәйкес жалпы сомасы 56,399,523 мың теңге дивидендтер жарияланды және төленді.

Бақыланбайтын иелік үлестері

Мың теңге	2019 жыл	2018 жыл
1 қаңтарда	127,770	50,625
Бақыланбайтын иелік үлесінің өзгеруі	(60,260)	83,342
Еншілес ұйымды сатып алу	–	15,222
Бақыланбайтын иелік үлестеріне келетін кезең ішіндегі жиынтық залал, барлығы	(1,495)	(21,419)
31 желтоқсанда	66,015	127,770

«ТАУ-КЕН САМУҒЫҚ» ҰЛТТЫҚ ТАУ-КЕН КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ҚАТЫСТЫ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

17. ШАРТ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖӘНЕ КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

Мың теңге	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
Еншілес ұйымды сатып алу үшін кредиторлық берешек (27-ескерту)	5,910,535	5,793,232
Шарт бойынша байланысқан тараптардың алдындағы міндеттемелер (27-ескерту)	4,586,622	2,379,519
Бөгде ұйымдарға кредиторлық берешек	4,065,738	4,807,103
Байланысқан тараптарға кредиторлық берешек (27-ескерту)	81,441	173,719
	14,644,336	13,153,573
Қысқа мерзімді бөлігі	8,442,273	7,151,177
Ұзақ мерзімді бөлігі	6,202,063	6,002,396
	14,644,336	13,153,573

2019 және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша еншілес ұйымды сатып алу үшін кредиторлық берешек 2016 жылы активтері мен міндеттемелерін «Тау-Кен Темір» ЖШС-іне ауыстырған «Қазақстан кремний» ЖШС-інің жарғылық капиталындағы 100% қатысу үлесін сатып алу бойынша «Қазақстанның инвестициялық қоры» АҚ алдындағы берешек түрінде көрсетілген (27-ескерту).

2019 жылдың 31 желтоқсаны және 2018 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша, шарт бойынша алынған міндеттемелер сәйкесінше, алтын құймалар түріндегі дайын өнімді өткізу үшін ортақ бақылаудағы ұйым - Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкінен алынған 4,586,622 мың теңге және 2,379,519 мың теңге мөлшеріндегі аванстар түрінде көрсетілген (27-ескерту).

18. АЛЫНҒАН ҚАРЫЗДАР

2019 және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша алынған қарыздар төменде көрсетілген:

Мың теңге	Өтеу күні	Валютасы	Мөлшер- лемесі, %	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
<i>Ұзақ мерзімді бөлігі</i>					
Еуразиялық даму банкі	2023 жылғы 30 желтоқсан	АҚШ доллары	6.25%	1,181,621	1,596,622
Шегеру: кредит алу үшін комиссияның амортизацияланатын сомасы				(31,310)	(44,484)
Ұзақ мерзімді бөлігі, барлығы				1,150,311	1,552,138
<i>Қысқа мерзімді бөлігі</i>					
Еуразиялық даму банкі	2023 жылғы 30 желтоқсан	АҚШ доллары	6.25%	464,627	–
Төленетін қысқа мерзімді сыйақылар				6,473	–
Қысқа мерзімді бөлігі, барлығы				471,100	–

Еуразиялық даму банкінен («ЕАДБ») алынған қарыз

2016 жылғы 30 желтоқсанда еншілес кәсіпорын «Алайғыр БК» ЖШС тау-кен байыту фабрикасының құрылысын қаржыландыру мақсатымен ЕАДБ-мен 7 жыл мерзімге 56 млн. АҚШ доллары сомасына, пайыздар өтелетін (әр алты ай сайын) қарыз туралы шарт жасады. Қол қойылған келісімге сәйкес, «Алайғыр БК» ЖШС белгіленген қаржылық және қаржылық емес ковенанттарды сақтау бойынша қарыз шартының талаптарына сай болуға тиіс. 2019 және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Алайғыр БК» ЖШС бұл ковенанттарды сақтады.

Кредит шартының қамтамасыздығы ретінде Топ кредит шартының мерзіміне сәйкес келетін мерзімге ЕАДБ-ға төменде көрсетілгендерді кепілге берді:

- «Казинк» ЖШС-імен жасалған 2016 жылғы 6 қаңтардағы №50-17/2016-2 келісімшарт бойынша түсетін ақшалай қаражатты талап ету құқықтары (2017 жылғы 6 қазандағы №687 кепіл шарты);
- 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың 3,332,753 мың теңге сомасындағы анықталған негізгі құралдары (2018 жыл: 244,079 мың теңге) (6-ескерту);
- Алайғыр кен орнында полиметалл рудаларын өндіру туралы келісімшарт бойынша жер қойнауын пайдалану құқығы.

2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ҚАТЫСТЫ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

18. АЛЫНҒАН ҚАРЫЗДАР (ЖАЛҒАСЫ)

Еуразиялық даму банкінен («ЕАДБ») алынған қарыз (жалғасы)

Кредит шартының талаптары бойынша 2019 жылы Топ қарыз алғаны үшін 115,400 мың теңге сомасында сыйақы төледі (2018 жыл: нөл теңге). Бұл комиссия тиімді пайыз мөлшерлемесінің бір бөлігі болып табылады және кредит шартының мерзімінде пайда немесе залал туралы шоғырландырылған есепте пайыз шығындарының құрамында амортизацияланады.

Есепті жыл ішінде Топ 242,527 мың теңге алды және 185,254 мың теңгені өтеді (2018 жыл: 778,116 мың теңге алды).

19. ӨЗГЕ ДЕ АҒЫМДАҒЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Мың теңге	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
Жұмыскерлердің алдындағы берешек	538,209	613,460
Жер қойнауын пайдалану туралы келісімшарттар бойынша міндеттемелер	114,770	117,360
Төленетін салықтар, корпоративтік табыс салығынан басқа	248,192	310,302
Өзге де ағымдағы міндеттемелер	253,675	133,041
	1,154,846	1,174,163

20. САТЫП АЛУШЫЛАРМЕН ШАРТТАР БОЙЫНША ТҮСІМ

Мың теңге	2019 жыл	2018 жыл
Алтынды өткізу	435,835,485	257,475,423
Кремнийді өткізу	9,029,411	10,138,776
Күмісті өткізу	2,648,372	289,272
Аффинаж қызметтерін көрсету	291,245	6,105
	447,804,513	267,909,576

Топ өзінің дайын өнімдерін негізінен әрқайсысының салмағы 12 кг, құрамындағы алтыны 99.99% алтын құймалар түрінде жалғыз сатып алушы, байланысқан тарап – Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіне (Мемлекеттің ортақ бақылауындағы ұйымға) өткізеді. 2019 жыл ішінде Топ жалпы салмағы 24,975 кг алтын құймаларды өткізді (2018 жыл: 18,302 кг).

21. ӨТКІЗІЛГЕН ӨНІМНІҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ

Мың теңге	2019 жыл	2018 жыл
Шикізат пен материалдар	441,805,919	271,197,970
Электр энергиясы	2,922,831	2,726,282
Еңбекақы және тиісті аударымдар	1,401,343	1,179,787
Тозу және амортизация (6 және 7-ескерту)	797,847	703,157
Тауарлы-материалдық қорлар	7,049	426,092
Басқасы	1,156,850	1,053,501
Дайын өнімдегі және аяқталмаған өндірістегі өзгерістер	(3,913,285)	(10,470,645)
	444,178,554	266,816,144

Шикізат пен материалдар негізінен құрамында алтыны бар рудадан, қайта өңдеу үшін үшінші тараптардан сатып алынатын түсті металдардың сынықтарынан тұрады.

2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ҚАТЫСТЫ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

22. ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫНДАР

Мың теңге	2019 жыл	2018 жыл
Еңбекақы және тиісті аударымдар	2,442,185	2,569,478
Кәсіптік және консультациялық қызметтер	275,639	307,900
Өзге қызметтер	192,767	163,345
Жалгерлік бойынша шығындар	190,009	150,347
Иссапар шығындары	164,611	254,589
Тозу және амортизация (6 және 7-ескерту)	141,598	110,578
Салықтар, корпоративтік табыс салығынан басқа	99,432	259,596
Коммуналдық қызметтер	84,503	61,563
Өкілдік ету шығындары	84,227	76,427
Күмәнді Дебиторлық берешек бойынша резервтер	82,858	50,177
Байланыс қызметтері	31,028	31,275
Өткізудің таза құнына келтіру үшін ТМҚ есептен шығару	–	12,302
Басқасы	205,124	245,388
	3,993,981	4,293,665

23. ҚАРЖЫЛЫҚ ТАБЫСТАР

Мың теңге	2019 жыл	2018 жыл
Банктік салымдар бойынша пайыздық табыстар	550,668	2,301,397
Инвестициялық бағалы қағаздар бойынша пайыздық табыстар	226,447	60,389
	777,115	2,362,286

24. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕРДІҢ ҚҰНСЫЗДАНУЫНАН БОЛҒАН ЗАЛАЛ

Мың теңге	2019 жыл	2018 жыл
Негізгі құралдардың құнсыздануынан болған залал (6-ескерту)	(5,867,147)	–
Материалдық емес активтердің құнсыздануынан болған залал (7-ескерту)	(5,794,412)	–
Өзге де қаржылық емес активтердің құнсыздануынан болған залал	(1,066,452)	(522,053)
	(12,728,011)	(522,053)

25. КОРПОРАТИВТІК ТАБЫС САЛЫҒЫ

2019 және 2018 жылдарда Топқа қолданыстағы 20% ресми мөлшерлемесі бойынша корпоративтік табыс салығы салынды

Еншілес ұйым «Тау-Кен Алтын» ЖШС өзінің қызметін «Астана – жаңа қала» арнайы экономикалық аймағының индустриалдық паркі аумағында жүзеге асырады. Қазақстан Республикасы Салық кодексінің (бұдан әрі – «Кодекс») ережелері бойынша, «Тау-Кен Алтын» ЖШС бюджетке төленуге тиіс корпоративтік табыс салығының сомасын анықтау кезінде Кодекске сәйкес есептелген корпоративтік табыс салығының сомасын басымдықты қызмет түрлерін жүзеге асырудың нәтижесі болып табылатын тауарларды, жұмыстарды, қызметтерді өткізуден алынған табыстар бойынша 100 пайызға азайтады.

Мың теңге	2019 жыл	2018 жыл
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы	(150,026)	(275,212)
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы	(174,057)	(20,377)
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығындар	(324,083)	(295,589)

**2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН
ШОҒЫРЛАҢДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ҚАТЫСТЫ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**

25. КОРПОРАТИВТІК ТАБЫС САЛЫҒЫ (ЖАЛҒАСЫ)

Төменде корпоративтік табыс салығының ресми мөлшерлемесі бойынша пайдаға қолданылатын салық салынғанға дейін корпоративтік табыс салығы бойынша шығындарды 2019 және 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар бойынша корпоративтік табыс салығы бойынша шығындармен салыстыру нәтижесі көрсетілген:

Мың теңге	2019 жыл	2018 жыл
Салық салынғанға дейінгі пайда	40,529,256	44,381,595
Салықтың ресми мөлшерлемесі	20%	20%
Ресми мөлшерлеме бойынша корпоративтік табыс салығы бойынша шығындар	8,105,851	8,876,319
Кейінге қалдырылған салық бойынша танылмаған активтердегі өзгерістер	2,176,828	733,148
Қауымдастырылған компанияның пайдасындағы үлес	(10,315,722)	(9,327,403)
Басқасы	357,126	13,525
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығындар	324,083	295,589

«ТАУ-КЕН САМҰРЫҚ» ҰЛТТЫҚ ТАУ-КЕН КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ҚАТЫСТЫ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

25. КОРПОРАТИВТІК ТАБЫС САЛЫҒЫ (ЖАЛҒАСЫ)

31 желтоқсандағы кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер мен міндеттемелердің компоненттері төмендегідей көрсетілген:

Мың теңге	2019 жыл		2018 жыл		2017 жыл	
	Капиталдағы өзгерістер туралы есепте танылған өзгерістер	Пайда мен залал және өзге де жынтық табыс туралы есепте танылған өзгерістер	Капиталдағы өзгерістер туралы есепте танылған өзгерістер	Пайда мен залал және өзге де жынтық табыс туралы есепте танылған өзгерістер	Капиталдағы өзгерістер туралы есепте танылған өзгерістер	Пайда мен залал және өзге де жынтық табыс туралы есепте танылған өзгерістер
Кейінге қалдырылған корпоративтік салық бойынша активтер						
Ауыстырылатын салықтық залал	897,119	(485,229)	1,382,348	496,104	886,244	
Инвестициялық бағалы қағаздарды тану бойынша дисконт	1,604,928	(38,025)	965,880	(4,840)	—	
Салық есебінде капиталға айналдырылған шығыстар	305,288	(253,691)	558,979	—	558,979	
Қаржылық емес активтердің құнсыздануына арналған резерв	2,545,602	2,545,602	—	—	—	
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша резерв	93,222	(8,739)	101,961	44,461	57,500	
Болажалды кредит залалдары бойынша құнсыздануға арналған резерв	330,412	244,007	86,405	86,405	—	
ЛКШ бойынша есептелген міндеттемелер	23,513	(663)	24,176	(16,060)	40,236	
Құмәнді берешек бойынша резерв	43,042	30,065	12,977	12,977	—	
Қол қойылатын бонусты төлеу бойынша есептелген міндеттемелер	—	—	—	(4,873)	4,873	
Басқасы	239,666	105,476	134,190	111,674	22,516	
	6,082,792	2,138,803	3,266,916	725,848	1,570,348	
Шегеру: кейінге қалдырылған салық бойынша танылмаған активтер	(4,477,864)	(2,176,828)	(2,301,036)	(730,688)	(1,570,348)	
Кейінге қалдырылған салық бойынша таза активтер	1,604,928	677,073	965,880	970,720	(4,840)	
Кейінге қалдырылған корпоративтік салық бойынша міндеттемелер						
Негізгі құралдар	(361,808)	(108,554)	(253,254)	(31,583)	(221,671)	
Материалдық емес активтерді әділ құны бойынша бағалау	(10,020,678)	(27,478)	(9,993,200)	13,438	(10,006,638)	
Өзге міндеттемелер	—	—	—	2,608	(2,608)	
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	(10,382,486)	(136,032)	(10,246,454)	(15,537)	(10,230,917)	
Кейінге қалдырылған салық бойынша таза міндеттемелер	(8,777,558)	174,057	(9,280,574)	(20,377)	(10,230,917)	

«ТАУ-КЕН САМУҒЫҚ» ҰЛТТЫҚ ТАУ-КЕН КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ҚАТЫСТЫ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

25. КОРПОРАТИВТІК ТАБЫС САЛЫҒЫ (ЖАЛҒАСЫ)

Кейінге қалдырылған салық міндеттемелерін салыстыру, нетто

Мың теңге	2019 жыл	2018 жыл
1 қаңтарда	9,280,574	10,230,917
Кезең ішінде пайда немесе залал құрамында танылған, салық бойынша шығын	174,057	20,377
Капиталдағы өзгерістер туралы есепте танылған өзгерістер	(677,073)	(970,720)
31 желтоқсанда	8,777,558	9,280,574

Материалдық емес активтерді әділ құны бойынша бағалауға жататын кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша міндеттемелер «ШалкияЦинк ЛТД» АҚ, «Масальский ГОК» ЖШС мен «Северный Катпар» ЖШС бизнесін сатып алу шеңберінде алынған кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы болып табылады.

2019 жылғы 31 желтоқсанда кейінге қалдырылған корпоративтік салық бойынша 4,477,864 мың теңге мөлшеріндегі танылмаған активтер (2018 жылғы 31 желтоқсанда: 2,301,036 мың теңге) негізінен, ауыстырылатын салықтық залалға және қаржылық емес активтердің құнсыздануына арналған резервке жатқызылған. Салықтық залалдарды 10 жыл бойы пайдалануға болады. Болашақта бұл залалды соған қарама-қарсы пайдалануға болатын, салық салынатын пайданың болу ықтималдығына қатысты белгісіздіктің бар болуына орай, кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша тиісті актив танылған жоқ.

26. ШАРТ АЯСЫНДАҒЫ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Топтың қаржы-шаруашылық қызметі жүзеге асырылатын орта

Қазақстанда экономикалық реформалар мен құқықтық, салықтық және әкімшілік инфрақұрылымды нарықтық экономиканың талаптарына сай келетін етіп дамыту жалғасуда. Қазақстан экономикасының тұрақтылығы көп жағынан бұл реформалардың барысына, сондай-ақ экономика, қаржы және ақша-кредит саясаты саласында Үкіметтің қолданып отырған шараларының тиімділігіне байланысты болады.

Қазақстан экономикасы нарықтағы ауытқудың және әлемдік экономикадағы экономикалық өсу қарқынының төмендеуінің әсеріне тап болып отырады. Әлемдік қаржы дағдарысы капитал нарықтарында тұрақсыздық орнауына, банк секторында өтімділіктің айтарлықтай нашарлауына және Қазақстанның ішінде кредит беру шарттарының қатаңдатылуына әкелді. Қазақстан Республикасының Үкіметі өтімділікті қамтамасыз ету және қазақстандық банктер мен компаниялардың шетелден алған қарыздарын қайта қаржыландыру мақсатымен тұрақтандыру шараларын қолға алғанына қарамастан, капитал көздеріне қол жеткізу мүмкіндігіне, сондай-ақ Топ және оның контрагенттері үшін капиталдың құнына қатысты тұрлаусыздық бар, ал бұл Топтың қаржылық жағдайына, операцияларының нәтижелеріне және экономикалық келешегіне әсер етуі мүмкін.

Қазақстанның экономикасы мұнай мен басқа да минералды ресурстардың экспортына көп дәрежеде тәуелді екенін, ал соңғы жылдарда олардың, әсіресе көмірсутек шикізатының әлемдік бағалары елеулі түрде төмендегенін ескерсек, қазіргі уақытта ел экономикасының дамуында құлдырау байқалып отыр. Бұдан басқа, қазіргі уақытта Ресейге қарсы экономикалық санкциялардың жалғасуы, екі елдің арасында үлкен экономикалық байланыстың бар екенін ескергенде, Қазақстан экономикасына да жанама түрде әсер етіп отыр.

Топ басшылығының пікірінше, ол осындай жағдайда Топтың экономикалық тұрақтылығын қалыпта ұстау бойынша барлық қажетті шараларды жасап жатыр.

Маусымдылық

Топтың негізгі қызметі пайдалы қазбаларды барлау, игеру, өндіру, өңдеу және өткізу болып табылады, бұл бағыттар кезең ішінде маусымдылыққа немесе операциялардың кезеңділігіне ұшырамайды.

26. ШАРТ АЯСЫНДАҒЫ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

Салық салу

Салық саласындағы әр түрлі заңнамалық және нормативтік құқықтық актілердің ережелері әрдайым анық жазыла бермейді және де олардың қалай түсіндірілетіні жергілікті жердегі салық органдары инспекторларының және Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің лауазымды тұлғаларының пікіріне байланысты болады. Жергілікті, аймақтық және республикалық салық органдары арасында пікір қайшылығы болатын жағдайлар жиі кездеседі.

Қазіргі уақытта Қазақстандағы қолданыстағы салық заңдарының негізінде анықталған құқық бұзушылық үшін қолданылып жүрген айыппұл пен өсімпұл жүйесі өте қатаң. Айыппұл санкцияларына айыппұл кіреді – әдетте ол қосымша есептелген салықтар сомасының 50%-ы мөлшеріндегі айыппұлдан және Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі белгілеген қайта қаржыландыру мөлшерлемесі бойынша есептеліп, 1.25 еселенген өсімпұлдан тұрады. Нәтижесінде айыппұл санкциялары мен өсімпұл сомасы қосымша есептеуге жататын салықтардың сомаларынан елеулі түрде асуы мүмкін.

Топтың пікірінше, ол барлық қолданылатын салықтарды төледі немесе есептеп жазды. Анық болмаған жағдайларда Топ салық міндеттемелерін басшылықтың негізді түрде бағалауының негізінде есептеп жазды. Топтың саясатында мөлшерін жеткілікті дәрежедегі дәлдікпен анықтауға болатын қосымша шығын келуі мүмкін болатын тиісті есепті кезеңде осындай әлеуетті міндеттемелерді есептеп жазу қарастырылған.

Қазақстанның салық салу жүйесіне тән болып отырған белгісіздікке орай салықтардың, айыппұл санкциялары мен өсімпұлдардың әлеуетті сомасы қазіргі уақытта шығынға жатқызылған және 2019 жылғы 31 желтоқсанда есептеп жазылған сомадан асып кетуі мүмкін. Осындай сомалардың есептеп жазылуы мүмкін екеніне және олардың сипаты әлеуетті түрде айтарлықтай болатынына қарамастан, Топ басшылығы олардың болуы екіталай немесе олар бағалауға келмейді, немесе бұл жағдайдың екеуі де бар деп есептейді.

Топтың қызметі мен қаржылық жағдайына Қазақстанда саяси жағдайдың қалай дамитыны, соның ішінде салық салу саласындағы қолданыстағы және болашақ заңнама мен нормативтік-құқықтық актілердің қолданылуы әсер етуі мүмкін. Топ өзінің қызметіне қатысты бұл әлеуетті міндеттемелердің Қазақстандағы ол сияқты кәсіпорындардың әлеуетті міндеттемелеріне қарағанда әлдеқайда елеулі сипаты бар деп есептемейді.

Басшылықтың пікірінше, 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша оның қолданыстағы заңнаманы түсіндіруі оған сәйкес келеді және салықтар бойынша Топтың ұстанымы қолдауға ие болады деген ықтималдық бар.

Қоршаған ортаны қорғау бойынша мәселелер

Топ басшылығының пікірінше, қазіргі уақытта Топ қоршаған ортаны қорғау бойынша Қазақстан Республикасының барлық қазіргі заңдары мен нормативтік актілерін орындап отыр. Алайда қоршаған ортаны қорғау бойынша Қазақстанның заңдары мен нормативтік актілері өзгеретін жағдайда, Топ олардың өзгеретін мерзімі мен дәрежесін болжай алмайды.

Зандық мәселелер

Топ нақты мән-жайларды ескеріп елеулі міндеттемелердің туындау ықтималдығын бағалайды және міндеттемелерді реттеу үшін ресурстарды жылыстату қажеттілігі ықтимал болған және міндеттемелердің сомасын жеткілікті дәрежеде сенімді өлшеуге болатын жағдайда ғана шоғырландырылған қаржылық есептілікте тиісті резервті бейнелейді.

Топ басшылығының ойынша, нақты міндеттемелер, егер олар орын алатын болса, Топтың ағымдағы қаржылық жағдайы мен қаржылық нәтижелеріне айтарлықтай әсер етпейді. Сол себептен осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте мұндай резервтер құрылған жоқ.

26. ШАРТ АЯСЫНДАҒЫ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

Сактандыру

Қазақстанда сактандыру қызметтері нарығы қалыптасу кезеңінде тұр және әлемнің басқа елдерінде тараған сактандырудың көптеген түрлері Қазақстанда әзірге жоқ. Солай болғанымен, Топтың жүргізіліп жатқан геологиялық барлау жұмыстарына қатысты, сондай-ақ үшінші тұлғалардың алдындағы азаматтық-құқықтық жауапкершілік бойынша тау-кен саласында жалпы қабылданған қағидаттар деңгейінде жасаған сактандыру өтемі бар. Топ басшылығының ойынша, 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың сактандыру бағдарламасы Жер қойнауын пайдалану туралы келісімшарттардың негізгі ережелеріне сай келеді.

«ТАУ-КЕН САМҰРЫҚ» ҰЛТТЫҚ ТАУ-КЕН КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ҚАТЫСТЫ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

26. ШАРТ АЯСЫНДАҒЫ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

Жер қойнауын пайдалану туралы келісімшарттар бойынша міндеттемелер

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың жер қойнауын пайдалану жөніндегі ұзақ мерзімді жұмыс бағдарламасы бойынша мынадай міндеттемелері бар:

Мың теңге	Ұзақ мерзімді жұмыс бағдарламасы бойынша міндеттемелер					
	2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде міндеттемелердің орындалуы	2019 жыл	2020 жыл	2021-2026 жыл	2027-2037	2038-2047
Шалқия кен орны	10,375,568	10,196,595	49,707,295	595,896,804	990,544,369	745,625,913
Алайғыр кен орны	3,818,848	26,902,400	19,294,300	122,897,200	226,028,100	—
Солтүстік Қаптар кен орны	210,658	205,554	852,472	48,008,477	9,444,135	—
Ақтас кен орны	760,670	490,538	450,050	2,777,454	3,690,439	—
Жоғарғы Қайрақты кен орны	585,186	81,133	—	—	—	—
Масал кен орны	71,425	96,208	62,349	398,197,101	381,533,668	—
Оңтүстік Мойынты алаңы кен орны	28,360	256,032	112,843	—	—	—
Гагарин кен орны	34,926	24,623	—	—	—	—
Шоқпар кен орны	45,580	21,787	—	—	—	—
Боғуты кен орны	4,968	53,076	55,724	306,880	—	—
Ақтас-3 кен орны	310	4,545	4,772	23,064	—	—
Надырбай руда өрісі кен орны	386	5,808	6,097	33,933	—	—
Шығыс Алайғыр кен орны	412	63,177	52,897	326,655	324,422	—
	15,937,297	38,401,476	70,598,799	1,168,467,568	1,611,565,133	745,625,913

«ТАУ-КЕН САМҰРЫҚ» ҰЛТТЫҚ ТАУ-КЕН КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ҚАТЫСТЫ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

26. ШАРТ АЯСЫНДАҒЫ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

Жер қойнауын пайдалану туралы келісімшарттар бойынша міндеттемелер (жалғасы)

2018 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топтың жер қойнауын пайдалану жөніндегі ұзақ мерзімді жұмыс бағдарламасы бойынша мынадай міндеттемелері болған:

Мың теңге	Ұзақ мерзімді жұмыс бағдарламасы бойынша міндеттемелер					
	2018 жыл	2019 жыл	2020 жыл	2021-2026 жыл	2027-2037	2038-2047
2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде міндеттемелердің орындалуы						
Шалқия кен орны	15,257,261	18,264,160	62,199,621	200,366,725	653,113,609	593,739,644
Алайғыр кен орны	4,265,346	7,064,700	19,294,300	122,897,200	226,028,100	—
Солтүстік Қатпар кен орны	921,613	364,419	6,983,003	35,512,333	—	—
Спасская МКА кен орны	754,563	1,146,481	—	—	—	—
Ақтас кен орны	743,316	1,182,871	490,538	450,050	2,777,454	—
Жоғарғы Қайрақты кен орны	455,044	490,350	81,133	—	—	—
Масал кен орны	215,895	17,796,000	2,313,000	30,787,000	—	—
Оңтүстік Мойынты алаңы кен орны	15,343	257,013	112,843	—	—	—
Меловое кен орны	3,738	496,016	—	—	—	—
Прогресс кен орны	1,590	204,431	—	—	—	—
Шығыс Алайғыр кен орны	400	94,079	52,897	326,655	—	—
	22,634,109	47,360,520	91,405,744	392,667,367	879,141,709	593,739,644

Топтың қызметіне жер қойнауын пайдалану туралы келісімшарт талаптарының орындалуы жағынан мемлекеттік органдардың талаптарынан тексерістер жүргізіледі. Басшылық осындай тексеріс барысында туындаған дауларды шешу үшін қажетті түзеу шараларын келісу бойынша мемлекеттік органдармен ынтымақтастық жасайды. Жер қойнауын пайдалану туралы келісімшарттарда қамтылған ережелердің орындалмауы айыппұл салынуына, өсімпұл төленуіне, қолданыстағы келісімшарттың шектелуіне, тоқтатыла тұруына немесе қайтып алынуына әкелуі мүмкін. Топ басшылығының пікірінше, келісімшарт талаптарын сақтамауға қаптысты кез келген мәселелер келіссөз немесе түзеу шаралары арқылы шешіледі және Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне елеулі әсер етпейді.

**2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ҚАТЫСТЫ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**

26. ШАРТ АЯСЫНДАҒЫ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

Қарыздар мен кепілдіктер

Еуропалық қайта құру және даму банкімен («ЕҚДБ») кредит келісімі

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша еншілес кәсіпорын - «ШалкияЦинк ЛТД» АҚ-ның Шалкия кенішінде байыту фабрикасының, калдыққойманың, алаң ішіндегі тораптардың, руда беретін кешеннің құрылысын салу және күрделі тау-кен жұмыстарын жүргізу мақсатымен ЕҚДБ-мен жасалған кредит желісі бойынша ЛИБОР мөлшерлемесі плюс жылдық 2.5%-бен 295 млн. АҚШ долларына дейінгі сомада ақшалай қаражат алуға құқығы бар (2018 жылғы 31 желтоқсан: 295 млн. АҚШ долларына дейін). Осы желістің шарттары бойынша негізгі борыш 2021 жылғы 20 маусымнан бастап 2029 жылғы 20 желтоқсанға дейін әр жарты жыл сайын тең төлемдермен өтелуге тиіс.

Қарыз Самұрық-Қазына қорының кері қайтарылмайтын кепілдемесімен және жобаны жүзеге асыруға байланысты келісімшарт талаптарын орындау бойынша Топтың кепілдемесімен беріліп отыр. Оның шарттары бойынша, «ШалкияЦинк ЛТД» АҚ келісім күшінде болатын бүкіл мерзім бойы құрылыс салу мерзімдерін сақтау; мемлекеттік, қадағалау, салық органдарының талаптарына сәйкестік; тиісті қаржылық көрсеткіштерді орындау және т.с.с. сияқты ковенанттарды сақтауға тиіс. 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «ШалкияЦинк ЛТД» АҚ бұл ковенанттарды сақтады.

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «ШалкияЦинк ЛТД» АҚ бұл қарыз шарты бойынша ақшалай қаражатты алған жоқ. 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша болашақ кезеңдердің шығындарына бұл шарт бойынша ЕҚДБ-ға төленген, жалпы сомасы 2,942,553 мың теңге қарызды резервтеу үшін комиссия мен сыйақы кіреді (2018 жылғы 31 желтоқсан: 2,186,578 мың теңге) (12-ескерту).

Инвестиция сипатындағы шарттар

2019 жылғы 2 қазанда Top Engineering Dobersek GmbH компаниясымен жалпы сомасы 317 млн АҚШ долларына тең «Шалкия» қорғасын-мырыш кен орнына жабдықты жеткізу, байыту фабрикасын жобалау және құрылысын салу туралы «толық аяқталған» шартқа қол қойды. Шарт бойынша 2021 жылдың соңында жобалық қуаттылыққа шыққаннан кейін байыту фабрикасының жыл сайынғы өнімділігі жылына 4 миллион тонна полиметалл рудасы деген көрсеткішті құрайды. Бірінші іске қосу кешені 2020 жылы іске қосылып, 2 миллион тонна полиметалл рудалары деген жобалық қуаттылыққа шығады деп болжанған еді, екінші іске қосу кешенін іске қосу 2021 жылдың 4-ші тоқсанына жоспарланып отыр – екі іске қосу кешенінің жалпы өнімділігі 4 миллион тонна полиметалл рудаларын құрайды. Алайда 2019 жылдың сәуірінде Engineering Dobersek GmbH компаниясының шарт аясындағы барлық талаптарды орындамауына байланысты онымен арадағы келісімшартты үзу туралы шешім қабылданды.

2019 жылғы 31 желтоқсандағы және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың, жоғарыда көрсетілгеннен, сондай-ақ жер қойнауын пайдалану туралы шарттарын қоспағанда, инвестиция сипатындағы басқа шарттары жоқ.

27. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН СЯСАТЫ

Топ қаржы құралдарын пайдалануының салдарында мынадай тәуекелдерге тап болып отырады:

- кредит тәуекелі;
- өтімділік тәуекелі;
- нарықтық тәуекел.

Осы ескертуде Топтың барлық жоғарыда аталған тәуекелдерге тап болуы туралы ақпарат, тәуекелдерді өлшеу және басқару жөніндегі, сондай-ақ Топтың капиталын басқару жөніндегі Топтың саясатының мақсаттары мен процестері келтірілген.

2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ҚАТЫСТЫ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

27. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (ЖАЛҒАСЫ)

Топтың тәуекелдерді басқару жөніндегі саясаттары Топ тап болып отыратын тәуекелдерді айқындау және талдау, тәуекелдің тиісті шектері мен бақылау құралдарын анықтау, тәуекелге мониторинг жасау және шектерді сақтау үшін белгіленген. Тәуекелдерді басқару жөніндегі саясат пен жүйелер тұрақты негізде қайта каралады, бұл нарықтық жағдайлардағы өзгерістерді және Топтың іс-шараларын бейнелеу үшін қажет.

Нарықтық тәуекел

Нарықтық тәуекел – бұл қаржы құралы бойынша болашақ ақша ағындарының әділ құны нарықтық бағалардың өзгеруі салдарынан құбылады деген қауіп-қатер.

Пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелі

Пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелі – бұл нарықтық пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруіне орай қаржы құралы бойынша болашақ ақша ағындарының әділ құнының ауытқу қауіп-қатері. Топтың пайыздық мөлшерлемесі құбылмалы қаржы құралдары жоқ.

Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі - бұл Топтың барлық міндеттемелері бойынша өтеу мерзімдері келген кезде ол оларды өтей алмайды деген қауіп-қатер. Топ қарыз құралдарының (борыштық және үлестік құралдар) жеткілікті деңгейін қалыпта ұстау жолымен және ақшалай қаражат бюджетін басқару жолымен өтімділік тәуекелін реттейді.

Төмендегі кестеде келісімшарттардың талаптары және келісілген төлем графиктері бойынша Топтың туынды емес қаржы міндеттемелерін өтеу мерзімдері бойынша деректер көрсетілген. Бұл кесте Топтың қаржы міндеттемелері бойынша ақшалай қаражаттың дисконтталмаған, яғни амортизациялағанға дейінгі ағындары және оның міндеттемелерінің ең ерте өтелетін күні негізге алынып дайындалды.

Мың тенге	Сұрап алатын	Бір айдан үш айға дейін	Үш айдан бір жылға дейін	Бір жылдан бес жылға дейін	Бес жылдан жоғары	Барлығы
2019 жылғы 31 желтоқсан						
Кредиторлық берешек	–	4,147,179	–	–	–	4,147,179
Алынған қарыздар	–	–	470,915	1,469,079	–	1,939,994
Еншілес ұйымды сатып алу үшін кредиторлық берешек	–	–	461,100	7,531,300	–	7,992,400
Қаржылық жалгерлік бойынша міндеттемелер	–	35,652	106,956	427,824	–	570,432
Шарт бойынша міндеттемелер	–	4,586,622	–	–	–	4,586,622
	–	8,769,453	1,038,971	9,428,203	–	19,236,627

Мың тенге	Сұрап алатын	Бір айдан үш айға дейін	Үш айдан бір жылға дейін	Бір жылдан бес жылға дейін	Бес жылдан жоғары	Барлығы
2018 жылғы 31 желтоқсан						
Кредиторлық берешек	–	4,980,822	–	–	–	4,980,822
Алынған қарыздар	–	–	248,488	570,675	1,151,684	1,970,847
Еншілес ұйымды сатып алу үшін кредиторлық берешек	–	–	296,761	7,992,400	–	8,289,161
Шарт бойынша міндеттемелер	–	2,379,519	–	–	–	2,379,519
	–	7,360,341	545,249	8,563,075	1,151,684	17,620,349

«ТАУ-КЕН САМУҒЫҚ» ҰЛТТЫҚ ТАУ-КЕН КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ҚАТЫСТЫ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

27. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (ЖАЛҒАСЫ)

Кредит тәуекелі

Топ дебиторлық берешекті, инвестициялық бағалы қағаздарды, ақшалай қаражат пен оның баламаларын және қысқа мерзімді банктік салымдарды қамтитын қаржылық активтерге байланысты кредит тәуекеліне тап болып отырады. Топтың тәуекелі контрагентте дефолт басталу мүмкіндігіне байланысты, бұл орайда ең үлкен тәуекел бұл құралдардың баланстық құнына тең. Топ өзінің операциялық қызметін және белгілі бір инвестициялық қызметін жүзеге асырудың нәтижесінде кредит тәуекеліне тап болып отырады. Инвестициялық қызметін жүзеге асыру барысында Топ салымдарды, негізінен, қазақстандық банктерге орналастырады.

Төмендегі кестеде «Standard & Poor's» және «Fitch» агенттігінің кредит рейтингтері пайдаланылып, есепті күндегі жағдай бойынша банктерде орналастырылған ақшалай қаражат, банктік депозиттер бойынша сальдо көрсетілген (құрылған резервтерді шегергенде):

Мың теңге	2019 жылғы	2018 жылғы	2019 жылғы	2018 жылғы
	31 желтоқсандағы рейтинг	31 желтоқсандағы рейтинг	31 желтоқсан	31 желтоқсан
«Қазақстан Халық Банкі» АҚ	BB/тұрақты	BB/тұрақты	5,370,304	4,985,927
«Forte Bank» АҚ	B+/тұрақты	B/тұрақты	1,054,968	30,162
«АТФ Банк» АҚ	B-/тұрақты	B/тұрақты	912,717	1,830,323
«Еуразиялық банк» АҚ	B/тұрақты	B/жағымсыз	68,390	46
«Банк Центр Кредит» АҚ	B/жағымсыз	B/тұрақты	10,853	1,818,673
«Сбербанк» ЕБ АҚ	BB+/тұрақты	BB+/жағымды	–	33,341
«Ситибанк Қазақстан» АҚ	A+/тұрақты	Қолданылмайды	–	5,811
«Банк Kassa Nova» АҚ	B/тұрақты	B/тұрақты	–	1,990
«First Heartland Jysan Bank» АҚ	B-/жағымды	B-/тұрақты	–	1,239
«Альфа-Банк» ЕБ АҚ	BB-/жағымды	BB+/тұрақты	–	288
«Қазақстандағы Қытай Банкі» ЕБ АҚ	A/тұрақты	Қолданылмайды	1	10
			7,417,232	8,707,810

Валюта тәуекелі

Валюта тәуекелі – бұл қаржы құралы бойынша болашақ ақша ағындарының әділ құны валюта бағамдарының өзгеруі салдарынан құбылады деген қауіп-қатер.

Топ шетел валютасымен көрсетілген кейбір операцияларды жүргізеді. Бұған байланысты валюта айырбас бағамдарында өзгеріс болу тәуекелі туындайды.

2019 және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың шетел валютасымен көрсетілген активтері мен міндеттемелерінің баланстық құны келесідей ұсынылған:

Мың теңге	Міндеттемелер		Активтер	
	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
АҚШ доллары	(1,762,024)	(2,131,954)	3,493,679	1,833,767
Еуро	–	–	990,517	29,099
	(1,762,024)	(2,131,954)	4,484,196	1,862,866

**2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ҚАТЫСТЫ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**

**27. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН
САЯСАТЫ (ЖАЛҒАСЫ)**

Валюта тәуекелі (жалғасы)

Төмендегі кестеде теңге бағамының тиісті валюталарға қатысты 2019 жылы 12% және 2018 жылы 14%-ға жоғарылауының немесе төмендеуінің ықтимал әсері туралы егжей-тегжейлі деректер көрсетілген. 12% мөлшеріндегі сезімталдық деңгейі негізгі басшылар үшін валюта тәуекелі бойынша ішкі есептілікті талдау және дайындау кезінде пайдаланылады және валюта бағамдарының ақылға қонымды түрде ықтимал өзгеруіне басшылықтың жүргізген бағалауын бейнелейді. Тәуекелге сезімталдықты талдау аясында шетел валютасымен көрсетілген ақшалай баптар бойынша қалдықтар ғана қарастырылады және валюта бағамдарының 12%-ға өзгеруі шартымен бұл қалдықтардың есепті күні қайта есептелуі түзетіледі.

Төменде көрсетілген сомалар тиісті валютаға қатысты теңге бағамы әлсіреген жағдайдағы пайданың (азаюын)/артуын бейнелейді. Тиісті валютаға қатысты теңге бағамының нығаюы пайдаға салыстырмалы әсерін тигізеді, бұл орайда төменде көрсетілген сомалардың кері белгісі болады.

Мың теңге	Теңгенің тиісті валютаға қатысты әлсіреуінің пайызы		Пайдаға/капиталға әсері			
	2019 жыл	2018 жыл	Міндеттемелер		Активтер	
			2019 жыл	2018 жыл	2019 жыл	2018 жыл
АҚШ доллары	12%	14%	(211,443)	(298,474)	419,241	256,727
Еуро	12%	14%	–	–	118,862	4,074
			(211,443)	(298,474)	538,104	260,801

Қаржы құралдарының әділ құны

Қаржы құралының әділ құны бұл құрал хабардар тараптардың арасында коммерциялық шарттармен айырбасталуы мүмкін болатын сома ретінде анықталады, тек бұған ол мәжбүрлі түрде сатылатын немесе тарату кезінде сатылатын жағдайлар жатпайды. Компанияның пікірінше, 2019 жылғы 31 желтоқсандағы және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық активтері мен міндеттемелерінің ағымдағы құны шамамен олардың әділ құнына тең.

Әділ құнды бағалау рәсімдері

Қаржы құралдарының әділ құнын анықтау және ол бойынша ақпаратты ашу үшін Топ бағалау әдістерінің мынадай иерархиялық құрылымын пайдаланады:

- 1-деңгей: ұқсас активтер немесе міндеттемелер бойынша белсенді нарықтағы бағалардың белгіленімдері (түзетулерсіз);
- 2-деңгей: шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген әділ құн сомасына елеулі әсерін тигізетін барлық бастапқы деректер нарықта тікелей немесе жанама түрде байқалатын ақпаратқа негізделген бағалау үлгілері;
- 3-деңгей: шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген әділ құн сомасына елеулі әсерін тигізетін, бірақ нарықта байқалатын ақпаратқа негізделмеген бастапқы деректер пайдаланылатын бағалау үлгілері.

«ТАУ-КЕН САМҰРЫҚ» ҰЛТТЫҚ ТАУ-КЕН КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ҚАТЫСТЫ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

27. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН
САЯСАТЫ (ЖАЛҒАСЫ)

Әділ құнды бағалау рәсімдері (жалғасы)

Мына төмендегі кестеде 2019 жылғы 31 желтоқсандағы және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шоғырландырылған қаржылық есептілікте әділ құны бойынша көрсетілген қаржы құралдарының талдауы әділ құн көздерінің иерархиясы тұрғысында ұсынылған:

Мың теңге	2019 жылғы 31 желтоқсанда әділ құнның бағалануы				
	Бағалау күні	1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей	Барлығы
Қаржылық активтер					
Амортизациялық құны бойынша есепке алынатын қаржылық активтер					
Инвестициялық бағалы қағаздар	31.12.2019	–	2,052,283	–	2,052,283
Әділ құны, барлығы		–	2,052,283	–	2,052,283
Әділ құны ашып көрсетілетін міндеттемелер					
Кредиторлық берешек	31.12.2019	–	4,147,179	–	4,147,179
Алынған қарыздар	31.12.2019	–	1,621,411	–	1,621,411
Қаржылық жалгерлік бойынша міндеттемелер	31.12.2019	–	437,539	–	437,539
Еншілес ұйымды сатып алу үшін кредиторлық берешек	31.12.2019	–	5,910,535	–	5,910,535
Әділ құны, барлығы		–	12,116,664	–	12,116,664

Мың теңге	2018 жылғы 31 желтоқсанда әділ құнның бағалануы				
	Бағалау күні	1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей	Барлығы
Қаржылық активтер					
Амортизациялық құны бойынша есепке алынатын қаржылық активтер					
Инвестициялық бағалы қағаздар	31.12.2018	–	5,439,249	–	5,439,249
Әділ құны, барлығы		–	5,439,249	–	5,439,249
Әділ құны ашып көрсетілетін міндеттемелер					
Кредиторлық берешек	31.12.2018	–	4,980,822	–	4,980,822
Алынған қарыздар	31.12.2018	–	1,552,138	–	1,552,138
Еншілес ұйымды сатып алу үшін кредиторлық берешек	31.12.2018	–	5,793,232	–	5,793,232
Әділ құны, барлығы		–	12,326,192	–	12,326,192

2019 және 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардың ішінде 1, 2 және 3-деңгейлердің арасында ауыстыру болған жоқ.

Капиталды басқару

Топ берешек пен капиталдың теңгерімін оңтайландыру арқылы мүдделі тараптар үшін табысты барынша көбейтумен қатар, үздіксіз қызмет қағидатын ұстануды жалғастыру үшін өзінің капиталын басқарады. Топтың капиталын басқару Самұрық-Қазына қорының капиталды басқару стратегиясына қатаң байланысты. Капиталды басқару жөніндегі шешімдердің көп бөлігі Акционердің тиісті комитеттерімен келісіліп қабылданады. Капиталдың құрылымын қолдау немесе түзету үшін Самұрық-Қазына Топтың капиталына салымдар енгізе алады, қарызды қаржыландыруды жүзеге асыра алады немесе барлық елеулі сыртқы қарыздарға кепілдіктер беріп Топқа үшінші тараптардан қарызды қаржыландыру алуға уәкілеттік бере алады. Жыл соңындағы қарыз қаражатының капиталға қатысты үлесінің коэффициенті төмендегідей көрсетілген:

Мың теңге	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
Пайыздық кредиттер мен қарыздар	1,621,411	1,552,138
Капитал	603,046,388	628,582,884
Қарыз қаражаты үлесінің коэффициенті	0.003	0.002

«ТАУ-КЕН САМҰРЫҚ» ҰЛТТЫҚ ТАУ-КЕН КОМПАНИЯСЫ» АҚ

2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ҚАТЫСТЫ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)

28. БАЙЛАНЫСҚАН ТАРАПТАРМЕН ЖҮРГІЗІЛГЕН ОПЕРАЦИЯЛАР

Байланысқан тараптарға Самұрық-Қазына қорының және/немесе Үкіметтің бақылауындағы ұйымдар, сондай-ақ Самұрық-Қазына қоры және/немесе Үкімет елеулі ықпал ететін немесе бірлесіп бақылау жасайтын компаниялар; Топтың негізгі басқарушы қызметкерлері: Топтың басқарушылар құрамы елеулі акциялар пакетіне тікелей немесе жанама түрде иелік ететін ұйымдар кіреді.

Байланысқан тараптармен операциялар тараптардың арасында келісілген, нарықтық жағдайда жүзеге асыру міндетті бола бермеген шарттармен жүргізілді. 2019 жылғы 31 желтоқсандағы және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша байланысқан тараптармен жүргізілген операциялар бойынша қалдықтар төменде көрсетілген.

Төменде 2019 және 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл бойынша байланысқан тараптармен жүргізілген операциялар көрсетілген:

Шарт бойынша міндеттемелер және кредиторлық берешек

Мың теңге	Ескерту	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
<i>Самұрық-Қазына қорының жалпы бақылауындағы ұйымдар:</i>			
«ҚазМұнайГаз» АҚ		56,357	62,380
«S-K Construction» АҚ		11,884	–
«KEGOC» АҚ		3,975	42,525
«Екібастұз ГРЭС-2 станциясы» АҚ		3,810	–
«Қазпошта» АҚ		3,630	655
«Қазақтелеком» АҚ		1,408	1,776
«Қазақстан Темір Жолы» АҚ		377	–
«Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ		–	65,593
«Эйр Астана» АҚ		–	790
	17	81,441	173,719
<i>Қазақстан Республикасының Үкіметімен байланысты ұйымдар:</i>			
Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі		4,586,622	2,379,519
	17	4,586,622	2,379,519

Еншілес ұйымды сатып алу үшін кредиторлық берешек

Мың теңге	Ескерту	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
<i>Қазақстан Республикасының Үкіметімен байланысты ұйымдар:</i>			
«Қазақстанның Инвестициялық қоры» АҚ		5,910,535	5,793,232
	17	5,910,535	5,793,232

Берілген аванстар

Мың теңге	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
<i>Самұрық-Қазына қорының жалпы бақылауындағы ұйымдар:</i>		
«Эйр Астана» АҚ	1,445	3,237
«Қазақстан Темір Жолы» АҚ	1,404	2,178
«Қазақтелеком» АҚ	168	224
«Қазпошта» АҚ	59	161
«Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ	–	34,809
«ҚазМұнайГаз» АҚ	–	2,005
	13	3,076
		42,614

«ТАУ-КЕН САМҰРЫҚ» ҰЛТТЫҚ ТАУ-КЕН КОМПАНИЯСЫ» АҚ

**2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН
ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ҚАТЫСТЫ ЕСКЕРТУЛЕР (ЖАЛҒАСЫ)**

28. БАЙЛАНЫСҚАН ТАРАПТАРМЕН ЖҮРГІЗІЛГЕН ОПЕРАЦИЯЛАР (ЖАЛҒАСЫ)

Тауарлар мен қызметтерді сатып алу

Мың теңге	2019 жыл	2018 жыл
<i>Самұрық-Қазына қорының жалпы бақылауындағы ұйымдар:</i>		
«Екібастұз ГРЭС-2 станциясы» АҚ	1,362,109	–
«KEGOC» АҚ	641,606	689,673
«ҚазМұнайГаз» АҚ	368,678	721,274
«S-K Construction» АҚ	133,282	–
«Самұрық-Қазына Контракт» АҚ	51,490	69,561
«Қазақстан Темір Жолы» АҚ	37,550	31,137
«Қазпошга» АҚ	35,499	25,878
«Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ	19,281	833,469
«Эйр Астана» АҚ	8,752	44,679
«Қазақтелеком» АҚ	18,149	21,589
<i>Топтың қауымдастырылған компаниялары:</i>		
«Қазцинк» ЖШС	170	289,029
	2,676,566	2,726,289

Байланысқан тараптарға сату

Мың теңге	2019 жыл	2018 жыл
<i>Қазақстан Республикасының Үкіметімен байланысты ұйымдар:</i>		
Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі	434,411,050	257,215,574
<i>Самұрық-Қазына қорымен байланысты ұйымдар:</i>		
«ҚазМұнайГаз» АҚ	1	7
«Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ	–	154,794
«Самұрық-Қазына» АҚ	–	15,500
<i>Топтың қауымдастырылған компаниялары:</i>		
«Қазцинк» ЖШС	147,683	–
	434,558,734	257,385,875

Негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақы төлеу

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі басқарушы қызметкерлер 11 адамнан тұрады (2018 жылғы 31 желтоқсанда: 13 адам). 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде пайда немесе залал туралы шоғырландырылған есепте жалпы және әкімшілік шығындарға кіргізілген негізгі басқарушы қызметкерлерге төленген сыйақының жалпы сомасы 150,002 мың теңгені құрады (2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде: 132,063 мың теңге).

29. ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ БЕКІТУ

Топтың қоса тіркелген шоғырландырылған қаржылық есептілігін Топтың Экономика және қаржы жөніндегі бас директоры және Бас бухгалтері 2020 жылғы 28 ақпанда шығаруға бекітті.

30. ЕСЕПТІ КҮННЕН КЕЙІНГІ ОҚИҒАЛАР

Есепті күннен бастап 2020 жылдың 28 ақпанына дейін елеулі оқиғалар болған жоқ.

